ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

БРОЈ 1155

15.II 1974. ● ИЗЛАЗИ ПЕТКОМ ● ГОДИНА XXXV

Ripley

Веровали или не!

ТОМАС ХЕМЕР

(1800–1846)
СТУПИО ЈЕ У АМЕРИЧКУ ВОЈСКУ ЗА ВРЕМЕ МЕКСИЧКОГ РАТА КАО РЕДОВ А ПРОИЗВЕДЕН ЈЕ ЗА БРИГАДНОГ ГЕНЕРАЛА ВЕЋ **СУТРАДАН.**
(1. ЈУЛ 1846)

КАТЕДРАЛА У БРЕМЕНУ

(НЕМАЧКА) БИЛА ЈЕ ШВЕДСКА ТЕРИТОРИЈА ОД **1648.** ДО **1720.** А ИДУЋЕ 82 ГОДИНЕ **БИЛА ЈЕ СВОЈИНА ЕНГЛЕСКОГ КРАЉА.**

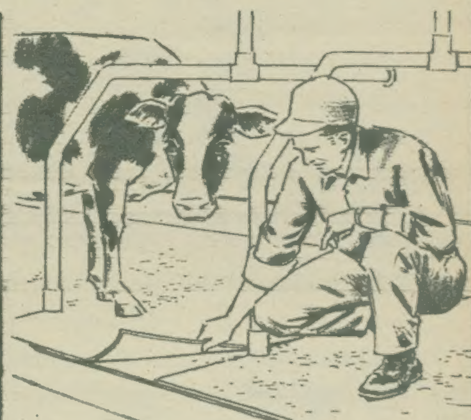
ГНЕЗДО

ПАУКА **ТАРАНТУЛЕ** ИМА, КАО ЗАШТИТУ ОД НЕПРИЈАТЕЉА, ПОКЛОПАЦ ОД 30 СЛОЈЕВА ПАУЧИНЕ ПОМЕШАНЕ С ИЛОВАЧОМ. ПОКЛОПАЦ ТАКО ПРИЛЕЖЕ УЗ ОТВОР ДА У ГНЕЗДО **НЕ МОГУ ДА ПРОДРУ НИ ВОДА НИ ВАЗДУХ.**

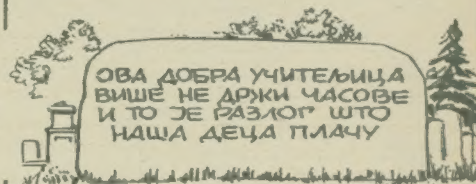
НАЈЧУДНИЈИ ПОБЕДНИЧКИ МАРШ У ИСТОРИЈИ

КАЛИФ ОМАР,
ВЛАДАР АРАПСКОГ СВЕТА, ПРЕВАЛИО ЈЕ ПРЕКО ПУСТИЊЕ ОКО 1500 КИЛОМЕТАРА ДА БИ ОД ГРКА, КОЈИ СУ БИЛИ ПОРАЖЕНИ, ПРЕУЗЕО ГРАД ЈЕРУСАЛИМ. ОМАР ЈЕ КРЕНУО ИЗ МЕКЕ У **ПРАТЊИ САМО ЈЕДНОГ СЛУГЕ С КОЈИМ СЕ СМЕЊИВАО НА ЈЕДИНОЈ КАМИЛИ КОЈУ СУ ПОВЕЛИ.** КАДА СУ СТИГЛИ ДО ЈЕРУСАЛИМА БИО ЈЕ СЛУГИН РЕД ДА ЈАШЕ ДОК ЈЕ КАЛИФ ВОДИО КАМИЛУ.
(637. ГОДИНА)

У ШТАЛИ

МОРИСА ВЕРНЕРА ЧИЈЕ ЈЕ ИМАЊЕ У БЛИЗИНИ ЧЕРЧВИЛА (САД) ИМА 68 ПРЕГРАДА ЗА КРАВЕ И У СВИМА ЈЕ ПОД ПОКРИВЕН ЦРВЕНИМ ТАПИСОНОМ.

НАТПИС

НА ГРОБУ ЏОАНЕ ВИНШИП, **ПРВЕ АМЕРИЧКЕ УЧИТЕЉИЦЕ,** КОЈА ЈЕ УМРЛА 1707. ГОДИНЕ У КЕМБРИЏУ, У ДРЖАВИ МАСАЧУСЕТС.

1155

ЈЕСТЕ ЛИ ВЕЋ ЧУЛИ ДА...

● тетреби зими копају кроз снеж не наносе читаве тунеле.

● најпознатији од свих китова свакако је главати кит назван још и кашалот, уљешура или пот. О овом киту Милвил је написао свој познати роман „Моби Дик". Уље китова уљешура осветљавало је прве америчке градове а од спермацета, сунђерастог ткива и неке врсте воска, који се налази у предњој половини главе Индијанци су прављали лек. Досељеници су га упо

трebљавали уместо свећа док се данас користи као најбоље „уље" за подмазивање осетљивих апарата. Сива амбра коју уљешура избацује из своје утробе на површину воде и која има пријатан мирис користи се за прављење најскупљих парфема.

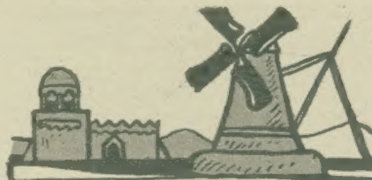
● први светионик за који се зна да је редовно светлео налазио се код Сигеума, на обали Мале Азије. Овај светионик помиње се у једном епу из 7. века пре наше ере.

● однедавно на релацији од Кјота до Миазакија у Јапану саобраћа експресни воз назван „Честитање". Воз је првенствено намењен младенцима а на возним картама које се за њега издају утиснут је лик златног ждрала, симбола среће у Јапану.

● прве ветрењаче појавиле су се у Ирану, и то око 1000. године.

● најнеобичнији сеизмограф је цветић краљевски јаглац који расте само у близини вулканских кратера. Он процвета увек пред ерупцију као да жели да опомене на опасност становнике околине.

● љубитељи лепо уређених башта у Француској од пре извесног времена могу да добију савете преко телефона. Свако поподне стручњаци за хортикултуру дежурају у свом удружењу и дају бесплатне савете.

● право име чувене француске глумице и трагеткиње Саре Бернар (1844 — 1923) било је Розина.

● у Минхену су мајке основале сервис за чување деце. „Дадиље" у сервису су старији дечаци

и девојчице. Оснивач овог сервиса Урсула Бездек, и сама мајка, тврди да старија деца више воле да чувају туђу браћу и сестре него своју. Поред тога старија деца зарађују тако свој џепарац.

WALT DISNEY

ПАЈА ПАТАК

АПСОЛУТНИ ЛУДАК КРУ

МИГЕЛ СЕРАНО ДИ АТИЕНЦА ЦЕЛОГ ЖИВОТА ЈЕ ПОКУШАВАО ДА РЕШИ ПРОБЛЕМ КОЈИ ЈЕ БИО НЕРЕШИВ ЗА АРХИМЕДА И ЛЕОНАРДА

Двобоји су готово потпуно нишчезли почетком овог века. Али, многи се нису могли помирити с тим да је време двобоја заувек прошло. То није могао схватити ни Шпанац Мигел Серано ди Атиенца. У ствари, овај занесењак и студент математике на чувеном Универзитету у Саламанки никако се није могао помирити ни с тим да је он само један у низу непознатих и познатих математичара који су безуспешно покушавали да реше проблем који је — нерешив. Мигел је на сваком месту и у свако време упорно и поносно, али и узалуд покушавао да докаже да је баш он потпуно и успешно решио проблем којим су се годинама узалуд мучили Аристотел и Леонардо да Винчи.

— Ја сам решио квадратуру круга! — често је занесено узвикивао Мигел Серано ди Атиенца. Ако је неко од присутних покушао да га исмеје или да му докаже да је све оно што чини узалуд и на граници здравог разума, Мигел је плаховито одмах заказивао двобој. А да ли је овај шпански студент, син имућног бродовласника био у праву?

ЧУДНА ЉУБАВ

Мигел се већ у средњој школи показао као надарен и марљив математичар. Прву годину на универзитету завршио је глатко и професори су очекивали да ће младић, и поред своје плаховитости и самоуверености која није баш увек била оправдана, ипак једног дана постати цењен математичар. Међутим, догодило се нешто што није очекивао нико ко је познавао Мигела Серана. За кратко време младић је занемарио и школу и математику и постао замишљенији, али и говорљивији него пре. Ускоро су почели да га се клоне и његови другови студенти и професори. Претпостављали су да је у питању тајна, несрећна љубав. Истина, у питању је била љубав али чуднија и јача него све друге љубави код Шпанаца. Мигел Серано ди Атиенца заљубио се у — квадратуру круга! И на излетима око Саламанке, у сеоским кафаницама крај друмова где би свима платио пиће само да би га слушали, Мигел би истрајно, дуго и неуморно причао о квадратури круга.

За кратко време ди Атиенца је добио и необичан и подсмешљив надимак „Ел Роко Рематадо Сиркулар“ — „апсолутни лудак круга“. Наравно, нико није смео да му то каже у лице јер је Мигел био снажан човек и сви су знали да га је лако разјарити, али не и обуздати. Зато су се и његови бивши другови склањали да га не сусретну или су, примолани, слушали његове бескрајне монологе о себи и квадратури круга. Како се сав предао решавању овог древног математичког проблема, Мигел није ни примећивао до које мере је постао руглo својих бивших дргуова и познаника.

ЗАГРИЗАО ПРАШИНУ!

Ни професорима није био непознат случај њиховог студента Ди Атиенце. Чувени професор Универзитета у Саламанки Мигел де Унамуно, познати филозоф и књижевник био је лични пријатељ куће Ди Атиенца, нарочито после смрти мајке несрећног љубитеља проблема квадратуре круга. Отац Мигела Серана живео је у Тарагони код Валенције и професор Унамуно је отпутовао тамо и оцу испричао све што се догађа с његовим сином. Стари бродовласник је био пренеражен. Није могао да верује да је његов син јединац доживео нешто тако. Отац је био уверен да му од силног учења ум више није бистар као некад. За све је крива та проклета математика, мислио је отац који је одувек био против тог да му једини син студира баш ту науку.

Стари Педро Серано ди Атиенца послушао је Унамунов савет, одмах исписао сина с Универзитета и предложио му да ради у његовој бродарској компанији. Међутим, ускоро се показало да то није никакво решење. Истина, Мигел Серано је почео да ради у очевој компанији, али ни ту није престао да говори о свом успешном начину решавања квадратуре круга. Радници су у почетку трпели његове говоре јер је Мигел газдин син! Али, једног дана скромни и нејаки књиговођа Батиста Дос Сантос није могао више да слуша о квадратури круга. Љутито и храбро сасуо је Мигелу у лице бујицу псовки и увреда. Назвао га је кретеном и идиотом и Серано је, не поштујући нове обичаје XX века, по старом шпанском обичају изазвао Дос Сантоса на двобој.

Двобој револверима изведен је по пропису, али у великој тајности, јер закон двобоје више није дозвољавао. У необичном обрачуну Серано је био умешнији. Он је на попришту остао само лакше рањен, а Дос Сантос је, како се некад говорило за оне који изгубе у двобоју, „загризао прашину“. Пао је мртав.

Ел Року Рематаду Сиркулару, „апсолутном лудаку круга“, није преостајало ништа друго него да бежи из Шпаније. Како је практично починио убиство, побегао је у Париз и уместо да се попут многих младића сав преда љубавним авантурама на Монмартру, он је и даље говорио само о квадратури круга. У Паризу је успео да се упозна са неким француским математичарима. Кад су увидели да Мигел не види и не мисли ни о чему другом сем о квадратури круга, његови нови пријатељи су покушали да га одврате од чудне страсти. Молили су га да не траћи време узалуд, али Серано је био глув на све молбе и примедбе. Наставио је да конструише и рачуна, мери и размишља. А тата Серано је ускоро после синовљевог двобоја са Дос Сантосом — умро.

КРИГЛА ВРУЋЕГ ВИНА

Тада је Мигел Серано ди Атиенца, захваљујући пријатељству и наклоњености адвоката Исака де лас Казаса успео да распрода све што је остало иза његовог оца и да новац пребаци у Француску. Ту је за кратко време страћио готово све што је имао. Скупљао је слушаоце и држао предавања о квадратури круга, штампао памфлете и расправе, и све то о свом трошку. Можда то и не би било тако страшно да његова плаховита нарав није поново изазвана. У једној жучној свађи скочио је и убио младића који му је рекао да је са својом несношљивом квадратуром — луд. Сада је Мигел морао да бежи и из Француске, али је оставио доста имања које је запленила држава. Тако се изненада нашао у бедном материјалном положају. Али, тешило га је то што му се чинило да је с његовом теоријом о квадратури круга коначно „кренуло“ набоље. Међутим, то је било далеко од истине јер је Мигел исувише размишљао и маштао.

Занесени Шпанац најзад се обрео у Немачкој. Али, двобој код Немаца није био заборављен ни уочи I светског рата мада званично није био дозвољен. Требало је, значи, избегавати Немачку јер је Мигел добро знао да не сме убити више никога.

Али, крај је био друкчији и нимало у стилу досадашњих догађаја. Серано је остао потпуно празних џепова. У Хановеру, где се затекао, један пријатељ повео је Серана у крчму да се склоне од јаке студени и згреју криглом куваног ви-

У необичном обрачуну Серано је био умешнији.

на. Серано је радо пристао. Кад су поседали, Мигел је одмах почео разговор о јединој ствари која је за њега постојала: о квадратури круга. Пријатељ га је, из сажаљења, слушао стрпљиво. Али, на несрећу по Серана, у крчми „Код кнеза

ГА!

електора“ затекао се и неки млади, набусити кавгаџија чије је лице било избраздано многим ожиљцима из разних двобоја мачем. Мада познат градски кавгаџија, фон Темпелбергу, како се момак звао, ни математика, поред туче, није била сасвим непозната. Он је седео до стола двојице пријатеља и скрштених руку мирно слушао Серана лагано пијући своје вино. Изненада се грохотом насмејао:

— Какав ли је то идиот дошао на идеју да решава нерешив проблем?

НИЈЕ ЈЕДИНИ

Серано је скочио ван себе од љутине и бацио у лице фон Темпелбергу пуну криглу врућег вина. Кавгаџија је рикнуо као рањена звер. Скочио је и страховитим ударцем у слепоочницу срушио Шпанца на под. Несрећни Серано снажно је треснуо главом о камени под. За неколико тренутака био је мртав. Последње што је изговорио биле су речи:

— Ја сам решио квадратуру круга...

Мигел Серано ди Атиенца није био ни први ни последњи који је покушао да реши квадратуру круга.

У Британском музеју у Лондону чува се древни египатски папирус из периода између 1700. и 1600. године пре наше ере. Тај стари документ расправља о проблему квадратуре круга и доказује да су људи покушавали да га реше још пре 35 векова. Али, у чему се састоји сам проблем?

Задатак је наоко једноставан: да се нацрта квадрат који ће по својој површини бити једнак заданом кругу. Али, овим проблемом су се вековима узалуд бавили многи математичари. Међутим, ниједан није успео да на елементаран начин реши квадратуру круга. А елементаран начин захтева решавање задатка искључиво помоћу лењира, троугла или шестара. Још су стари Египћани покушавали да реше овај проблем. Како су били одлични земљомери, квадратура круга била им је понекад потребна и у пракси. А какви су Египћани били добри математичари говори и податак да је математичко знање код њих учио и чувени Питагора!

Али, кад су увидели да се проблем не може решити онако како допушта елементарна геометрија, потражили су приближно решење. Тако у поменутом папирусу пише да је страница квадрата који је по површини једнак кругу једнака осам деветина пречника тог круга. Служећи се овим податком, може се израчунати чувени број „пи“, који је овим словом обележен тек касније, мада је за њега знао још Архимед. Док је код Египћана „пи“ износио 3,16 Архимед га је начинио тачнијим и дошао до резултата 3,14.

АРХИМЕД И КОМПЈУТЕР

Познато је да „пи“ има безброј децимала. Архимед је, међутим, успео да тачност овог броја поошртри за два стота. А када је Клаудије Птоломеј, чувени астроном и географ старог века, добрих 450 година после Архимеда поправио вредност броја „пи“ за 1 и само 1 хиљадити, људи су одлучили да се ухвате укоштац с овим проблемом.

Многим и чувеним и непознатим математичарима често је изгледало да је велико откриће и решење на дохват руке, кад би се изненада све измигољило. Тада би по ко зна који пут били на почетку проблема не признајући истину да је он нерешив.

Ни славни Леонардо да Винчи није био имун од грознице зване „квадратура круга“. Данас се погрешно сматра да је Леонардо ипак успео да задатак реши до краја. Да Винчи је само мудро прибегао једноставном трику. Изабрао је ваљак чија је висина једнака половини полупречника његове основице. Укратко, омотач тог ваљка има површину једнаку површини круга. Али, омотач ваљка није квадрат, већ правоугаоник и ма колико да је Леонардо настојао да обмане сам проблем обмануо је — самог себе. Јер, задатак није решен онако како се тражи, односно само помоћу лењира и шестара.

Математичари су схватили да је проблем елементарним путем могуће решити једино приближно. Од тада се број „пи“ израчунава све тачније.

Холандски математичар Лудолф ван Цојлен, који је живео у XVI веку, успео је да израчуна број „пи“ на 35 децимала. Био је то прави подвиг и од тада се „пи“ назива Лудолфовим бројем. Док је Архимед оперисао са 96-угаоником, Лудолф је отишао много даље. Он је баратао са многоугаоником чији је број углова представљен бројем 2 подигнутим на 62. степен! Кад је 2 на 5 једнако 125 и представља 125-угаоник, може се замислити какав ли је тек Лудолфов многоугаоник!

Данас је ситуација сасвим друкчија. Захваљујући компјутерима електронски мозак може да избаци за само неколико секунди број „пи“ израчунат на стотине и стотине децимала, мада је оволика прецизност ретко потребна. За практичне сврхе довољно је узети у обзир само прва два децимала што је знао још и Архимед.

Али, математичари се нису задовољили израчунавањем броја „пи“. Решење „математичког проблема број један“, како многи називају квадратуру круга, био је и остао сан многих математичара.

Д. Е.

ЈА ГА ИЗЛИХ, ГОСПОДАРУ!

МЕЂУ ПРВИМА КОЈИ СУ КАРАЂОРЂЕВИМ УСТАНИЦИМА НАПРАВИЛИ ТОП БИО ЈЕ И ЈЕДАН САЈЏИЈА

Интерес турских спахија којима су јаничари у Србији окрњили права и приходе поклапао се са интересима Срба којима су дозлогрдили јаничари, али и спахије. Зато су се Срби одлучили да у лето 1804. године дигну устанак. Сазнавши за њихове припреме, дахије су почеле да убијају српске кнезове не би ли обезглавили народ, па је устанак плануо већ у фебруару исте године.

Нигде мајстора

Српски устаници су се довијали на све могуће начине како би дошли до топова јер их нису имали. Зато је Правитељство, одмах по преласку из Смедерева у Београд, објавило да тражи човека који би лио топове, јер мајстора тог заната у Србији није било.

Вест се брзо раширила по Београду, али се нико није јављао. Изненада, једног дана, бану пред Правитељствујушчи Совјет човек средњих година, мало погурен, али крепак. Они га лепо примише, упиташе за здравље и кућу па најзад један од њих рече:

— А којим добром ти до нас?

Човек жмирну очима стидљиво, па оћута мало као да скупља храброст, па се окуражи и поче:

— Ја, сам због топа! Ја сам, додуше сајџија, поправљам сатове, али кад сам чуо да тражите мајстора за ливење топа реших се, к'о велим, да опробам!

Карађорђе и остали члановни Совјета се у чуду погледаше. Први се јави Карађорђе:

— Ма, човече, откад је то било да сајџија прави топове!? Да се ти с нама не шалиш?

— Јок, господару, — одврати човек. — Ено га вала. Стоји пред кућом. Ја сам га већ излио.

Договор са Карађорђем

Карађорђе и остали чланови Совјета пожурише напоље. Имали су шта и да виде. Прави правцати топ, невешто направљен али ипак добар, пресијавао се на сунцу.

Човек објасни да се зове Милисав Петровић, да је за своје паре купио метал за цев и дрво за лафет, да је радио простим алатом, а они ако хоће да му надокнаде трошак биће им захвалан.

Карађорђе, одушевљен, загрли сајџију и позва га унутра да се с њим договори о ливењу нових топова.

Ускоро је у Доњем граду почело организовано ливење топова под надзором Милисава сајџије. Први одливци нису били добри. Тек у трећем покушају добијен је метал који је могао да издржи експлозију и ширење барутних гасова. По Милисављевим нацртима направљена је пећ за топљење метала и калупи за ливење. Он је организовао те саре и коларе за обраду лафета и точкова, поучио коваче како да окују точкове и лафете, трчао где је требало.

Милисав није напуштао свој сајџијски посао. И даље је поправљао сатове. Као да је знао да ће Руси послати Карађорђу два стручна тополивца и да његове услуге више неће бити потребне.

М. С.

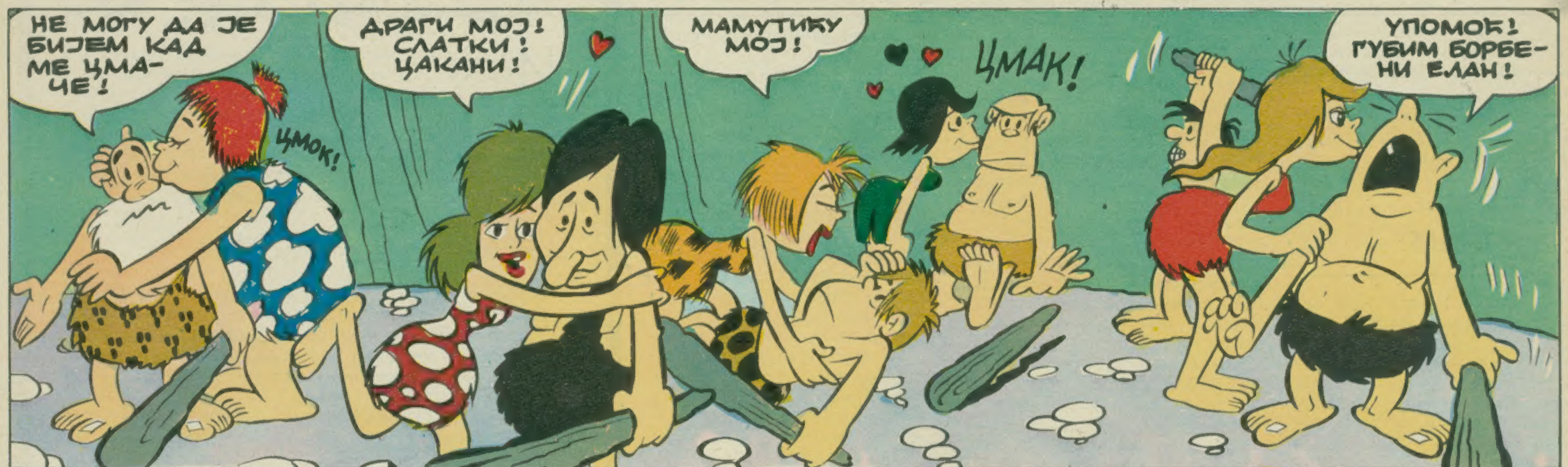
ДИКАНТРОП И ВЕСНАСАПИЕНС

Н. ЛЕКИЋ — НЕОБЈАВЉЕНИ ДОГАЂАЈ КОЈИ ЈЕ ДОБРО ПРОДРМАО СВЕТ — Л. СРЕДАНОВИЋ

ДО ПОСЛЕДЊЕГ МЕТКА

Кад се отац ни после недељу дана није вратио, Миша се зарекао да више никад неће дозволити да га непријатељ изненади. Касније се с дечацима из села договорио да ће, први пут кад се појаве, побећи од куће у планину. Неће дозволити да их као њихове очеве одведу на превару и убију.

Тајни договор постао је заклетва. Дечаци су се тог летњег дана 1942. растали и одмах почели припреме за бекство, не знајући како ће се то брзо догодити.

ДВАНАЕСТОГОДИШЊИ ДЕЧАК ЈЕ ПОТПУНО ЗАБОРАВИО НА СВЕ ОКО СЕБЕ, ПУЦАО ЈЕ БЕЗ ПРЕДАХА, НЕ НИШАНЕЋИ. ЗНАО ЈЕ ДА ЋЕ ЈЕДИНО ТАКО СПАСТИ МИЛАНА, СЕБЕ И СВИМА ДОКАЗАТИ ДА ЈЕ ОДРАСТАО.

ЗАБОРАВИЛИ ЧУДНУ РЕЧ

Ускоро је нова непријатељска експедиција стигла у Крушевицу. Дечаци ипак нису били неспремни. Чим се кроз село чуло да иду Немци и усташе, Миша и његови другови на брзину су узели једног коња, натоварили га храном и изгубили се према шуми.

Прва партизанска патрола на коју су нашли упутила их је према црногорској бригади и научила да кад наиђу на стражара морају да кажу лозинку. Треба само да одговоре „мештани" и све ће бити у реду.

Али, врага! Кад су уморни и поспани зачули у мраку оно: „Ко иде?", ниједан од дечака није могао да се сети те проклете речи. Стражар је нестрпљиво поновио питање, али му је одговорила само тишина. Ситуација је постала напета. Тада је Миша напео сву своју памет и викнуо:

— Сељани!

Чувши дечји глас стражар је све схватио и пропустио их. Кроз ситну кишу која је почела да пада угледали су у даљини ватре. Иако уморни, дечаци пружише корак.

Око њих су се брзо искупили сви борци с чуђењем их загледајући.

— Ево, донели смо вам хране — почео је да објашњава најстарији дечак — и, овај, хтели бисмо да останемо с вама. — То није ишло баш лако. Руководиоци Четвртог батаљона Пете црногорске бригаде дуго су разговарали с дечацима и на крају је командант кратко рекао:

— Цела група може да остане, касније ће добити и распоред, али онај најмањи мора назад. Најбоље је нека се врати у село кад се доле мало смири.

Миша је заплакао. Он може, он је издржљив, научио је да пешачи, почео је да доказује. Опет су одрасли нешто разговарали: Ђедо Милутиновић, комесар, Дара Милачић, помоћник, Зарије Шкеровић, командир и остали. На крају су одлучили да Миша, иако је напунио тек дванаест година, може да остане, па ако се покаже да је издржљив, добро, ако не, мораће кући.

Никад у животу Миша није био срећнији. Није ни слутио да га само неколико дана дели од догађаја у којима се тражи велико и храбро срце!

МОКАР И — СРЕЋАН

Одмах сутрадан колона је кренула према Купрешком пољу одакле су одјекивали потмули пуцњи борбе. Миша је додељен комори. Помагао је где год је затребало, трчао да заврши све што може, али осећао је да све то није ништа. Тек кад положи ватрени испит, моћи ће да буде миран да га неће вратити у његову Крушевицу! Међутим, као за инат тог дана се убо на трн и сад га је болело али он на то није ни мислио, само се бојао да неко то не примети.

А онда је колона стигла до Врбаса. Река брза, хладна, усталасана, а Миша је одрастао у брдима и није знао да плива. Све је пропало, учинило му се. А онда, док је крај њега пролазио коњ, синуло му је. Не оклевајући зграбио је животињу за реп и потонуо до грла у реку. У мрклој ноћи и општој гужви, Путко је примио нов терет и дечака који се батргао изнео из воде мокрог али срећног.

Тако се Миша извукао и остао. Добио је распоред: доделили су га најбољем митраљесцу Милану који је сам затражио да му дају „Малога" како су назвали Мишу. Дечак се нашао у претходници, узбуђен и поносан што иде уз тако храброг борца.

Одједном је запраштало на све стране. Милан се бацио на земљу, поставио пушкомитраљез и почео да пуца. Миша је, пришавши се уз њега, задивљено гледао како он то вешто чини.

НАСТАВИ ТИ!

Пале су и прве ручне бомбе. У овој бици, која је од почетка била страховит судар, судећи по пуцњима, није постојала линија окршаја, пуцало се са свих страна.

Партизани нису одступали ни корак, као да за собом нису имали неколико дана марша, кишу, реку Врбас. Ту им је много помогао Миланов пушкомитраљез који непријатељским стрелцима није дао да се приближе. Миша се просто увукао у земљу, ту је и неко дрво, али дечаку је важније од свега да се не одвоји од Милана поред којег се осећао некако сигуран. Али, у једном тренутку зачуо се тихи јаук. Митраљез је ућутао и Милан, док му је крв у млазу лила из ноге, почео је да му даје руком неки знак. Показивао му је да настави уместо њега! Шта да ради? Како да пуца кад никад није опалио ни метак.

— Мали — једва је проговорио Милан — ништа се не бој. Само распали ... Пуцај док има метака.

Миша је неко време стајао неодлучан усред паклене пуцњаве. Остао је сам овде, било му је јасно. Мора бранити њих двојицу. Сетио се како Милан пуца, сва ког његовог покрета, легао крај пушкомитраљеза и повукао ороз. Тресао се заједно с оружјем, дрхтао, али главно је да су меци полетели према непријатељу. Обузео га је неки чудан грч, потпуно је заборавио на све око себе.

Рафал је био дугачак. Дечак је без предаха пуцао и пуцао, не нишанећи ... Изненада, наступио је тајац! Више није било метака. Миша их је истрошио све у једном даху.

Док му је све тутњало у глави, знао је да нешто мора да учини јер су он и Милан без заштите лак плен. Погледао је пушкомитраљесца који је тихо јечао, подигао га колико је могао и повукао према позадини, док су му меци фијукали изнад главе.

Најзад су стигли на стазу која је вијугала ка позадини одакле су јуришали партизани. Појавила се нека девојка из санитета. Одмах се снашла. Подвезала је Миланову ногу која је престала да крвари ...

Паљба се смирила. Пета црногорска бригада Саве Ковачевића је успела. Успео је и Миша. Издржао је и доказао да може бити борац. Добио је и праву пушку.

Касније је Миша био курир најславнијих наших команданата и војсковођа, али никад није заборавио своју прву битку.

Данас је Михаило Мирковић-Миша, који је дуго био глумац и режисер, помоћник директора продукције Радио-телевизије Београд.

Миша Мирковић са својим ратним командантом Пеком Дапчевићем

Ђ. Протић

ЗАБАВНИКОВА ЕНЦИКЛОПЕДИЈА

ВЕЛИКИ ЉУДИ

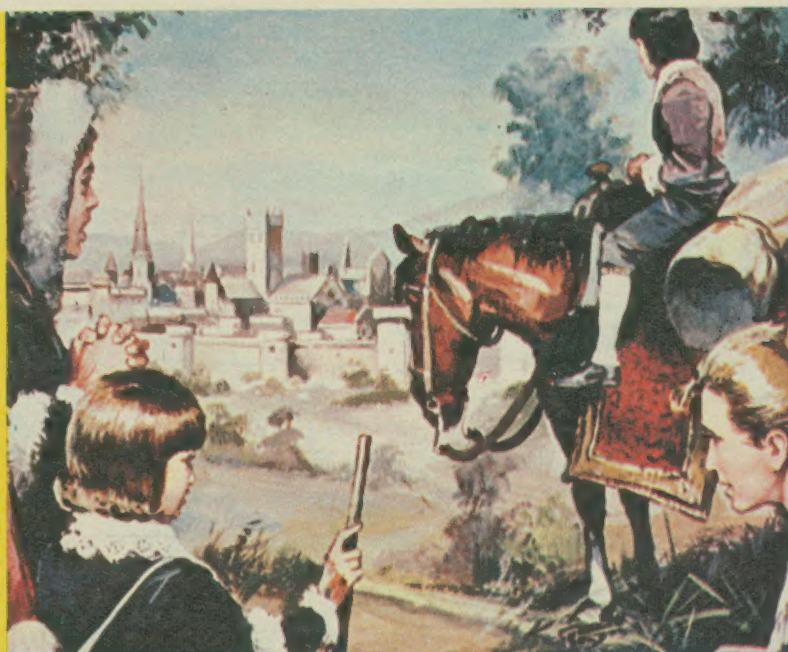
ПЕТЕР ПАУЛ РУБЕНС

СЛИКАР БАРОКА | 1

ТАЛЕНТОВАНИ МЛАДИЋ — Петер Паул Рубенс рођен је 1577. године у Зигену, у Немачкој. Већ у двадесет и првој години, кад креће на путовање по Италији, познат је као талентован сликар. У Италији упознаје дела истакнутих мајстора ренесансе и проширује своје сликарско образовање.

ПРВИ ПУТ У АНТВЕРПЕНУ — Рубенс је детињство провео у Келну где су његови родитељи морали да побегну из Антверпена пред терором и масакрима шпанског окупатора. Кад му је 1587. године умро отац, мајка одводи десетогодишњег дечака у Антверпен. Петер Паул Рубенс ту похађа латинску хуманистичку школу и васпитава се у католичком духу.

ГРАД У РУШЕВИНАМА — У Антверпену Рубенсова мајка није нашла своју стару кућу, породицу, пријатеље. За време верског рата који је беснео по Холандији Антверпен је добрим делом порушен, људи изгинули.

ПОРТРЕТ ИЗАБЕЛЕ БРАНТ — После осам година проведених у Италији Рубенс је, на вест да му мајка умире, пожурио у Антверпен. Ту започиње период обликовања његовог стилског израза до потпуне зрелости. Рубенс тада живи мирним породичним животом, оснива сликарску радионицу и ради много. Његова жена Изабела Брант чији је ово последњи портрет, годинама му је служила као модел.

ПУНЕ РУКЕ ПОСЛА — За време надвојводе Алберта и надвојвоткиње Изабеле, регентског пара у Холандији, Антверпен постепено враћа свој првобитни изглед. Обнављају се оштећене цркве и украшавају нове јавне зграде. У Рубенсовој сликарској радионици сви имају пуне руке посла.

ЖЕНА СА ДЕТЕТОМ — Рубенс је свестран као ретко који сликар: радио је историјске и верске композиције, приказе лова и свечаности, портрете и пејзаже с ненадмашним осећањем живота и покрета. Мајсторски је знао да обликује најтананије црте људског тела и да га прикаже у пуној лепоти. Такав је и овај портрет жене са дететом, платно на коме се боје преливају у веома нежне тонове.

ЈУРЊАВА ЛАВОВА — Овај фламански сликар један је од највећих мајстора барокног стила. Слике су му пуне драматичности, патоса, чулности, раскоши костима и сјаја боја. Рубенсов драмски стил најбоље показује овај призор лова и крвавог обрачуна између људи и звери.

СЛИКАЊЕ КАО ЗАНАТ — Кад је примљен у радионицу неког мајстора-сликара у Антверпену, Рубенс се није показао као чудо од детета, али радио је марљиво. Године 1598. постаје мајстор антверпенског сликарског цеха а две године касније креће на пут по Италији.

УГЛЕДАО СЕ НА ТИЦИЈАНА — У Италији је Рубенс био одушевљен ремек-делима Рафаела, Микеланђела а посебно Тицијана који му је посао узор. Пропутовао је готово целу Италију и сликао. Једно време провео је у служби мантованског војводе Винченца Гонцаге и сликао за њега.

ЗА ДВОР И ЦРКВУ — Већина Рубенсових слика не говори о проблемима обичних људи већ о амбицијама владајуће класе и цркве чији је утицај у то време био јачи него икада. Његове слике одражавају укус краљева, племића и цркве.

ДИНАМИКА И РАЗИГРАНОСТ — После 1610. године Рубенс слика и своја значајна дела с религиозном тематиком. Из мирне композиције он све више прелази на динамичну и разиграну. На таквим сликама приказује раскошну архитектуру и не држи се уобичајених иконографских шема.

НАСТАВИЋЕ СЕ

ЈА, МГАНГА

УПАЉЕНОМ БУКТИЊОМ ЛАГАНО САМ КРУЖИО ИЗНАД ГЛАВЕ ГРАМЗИВОГ МХЕЗЕ

Ја сам афрички Мганга, врач и видар. Име ми је мало необично: Фурате Фелицијано Непомук Нквере или скраћено Фурате што на језику мог народа значи „онај који се родио ногама напред".

Мој отац Керемкере такође је био Мганга па је и мене од рођења припремао за обављање тог позива. За почетак, док сам био у седмој години, узео ме је за свог помоћника, односно мхембу. Првих пет година само код куће а затим сам га све чешће пратио на његовим путовањима. Дужност ми је била да му носим прибор за рад и помажем му приликом обреда. Морао сам да знам име сваког предмета и лека у његовој торби и да све то чувам као највећу драгоценост. То је било лако.

Много теже ми је падала дужност да ширим гласине о моћи великог врача, свог оца. Често сам морао да обилазим куће сународника и наговарам их да траже лека код мганге. Касније сам овог ослобођен јер ми је звање мганге припадало по наследству па је за овај незахвалан посао отац узео Кипандавајотилија, момка као рођеног за то.

Као помоћнику најлакше ми је било да пазим на стоку и предмете које је отац добијао као плату за труд.

Мени као мхемби припадала је четвртина од свега зарађеног.

Главни део посла вршавао нам је, углавном, Кипандавајотили. Сав у покрету, тумарао је селима и сазнавао од људи шта их мучи, шта сè збива у њиховим кућама. Затим би све то испричао оцу који би бануо у кућу и исте ствари „откривао" укућанима говорећи да је то сазнао дружећи се са духовима и боговима. Запањени његовом мудрошћу и способношћу да све зна људи су славу о њему проносили широм саване.

НЕКА ТАКО БУДЕ!

Још ми је у сећању случај са једном старицом. Мора се признати да је Кипандавајотили то добро „замесио"!

Лутајући селима сазнао је да је старешина села Бомбе, богати Мхеза, на превару узео козу сиромашној старици. Коза јој је све што је имала. Старица је данима плакала али се најзад помирила са судбином. Једног дана је чула да је коза још жива и здрава у тору богатог старешине. Али шта је могла осим да проклиње.

Отац је сазнао за неправду и рекао Кипандавајотилију:

— Постарај се да старешина Мхеза сазна за старичине клетве. Причај по селу да је њен вапај стигао и до богиње Кјале, а затим провери да ли се Мхеза уплашио.

Очевом помоћнику није требало два пута рећи. Као да нам је и случај ишао наруку: Мхеза се разболео. Народ је већ увелико причао да је то освета богиње Кјале.

Играо сам се у дворишту с децом кад ме је мајка изненада позвала. Ушао сам у кућу. На поду је седео старац седе браде. Био је то грамзиви Мхеза. Пошто је саслушао његове јадиковке отац га посаветова да дође пред залазак сунца кад се врачбине успешно скидају.

Ваља рећи да је отац стварно знао да лечи људе, али ово му је добродошло да исправи и једну неправду.

Предвече је Мхеза опет био код нас. Мене је отац већ припремио за посао који ме очекује. Мхеза је сео испред куће окренут лицем према западу. Мајка му скиде са главе обмотану крпу. На лицу му се видело да га муче болови.

Сео сам преко пута њега. У левој руци држао сам свежањ запаљене траве која се димила а у десној врч с водом. Мхеза је дрхтао као прут. Упаљеном буктињом лагано сам почео да кружим изнад његове главе говорећи неке и мени неразумљиве речи. После сваке моје реченице отац, мајка и Кипанадавајотили су понављали:

— Нека тако буде!

Сутрадан ујутру старца су поново довели и све се опет поновило. На крају му је отац дао неке траве и испратио га речима:

— Ако је твоју болест изазвала само старичина клетва, онда ће болест скоро проћи и ти ћеш живети као и сви људи. Али, мораш да вратиш старици козу, а поврх тога три кокошке и три корпе маниоке. Моме сину Фурати, дај колико сматраш да је потребно.

Већ следећег дана Мхеза је старици дао све што му је отац наредио. Мени је послао пет кокошака и пет корпи маниоке. Пресрећна старица послала ми је и три кокошке које је добила од Мхезе.

ПРАЊЕ ДУХОВА

Не може се рећи да је врачање у Африци честс занимање: врачева је мало и они љубоморно чувају своје тајне.

Мој отац је стварно знао да лечи и мене је томе научио. Касније сам, са годинама и искуством, и ја могао успешно да користим траве у лечењу неких болести.

Једног дана враћали смо се уморни кући до које нам је остало још два дана хода. Ишли смо стазом: напред отац, а иза њега Кипандавајотили, а онда ја.

На једној раскрсници приметисмо неке људе. Када су у оцу препознали мгангу падоше ничице на земљу. Склопљених руку обратише нам се очајним гласом:

— Тражимо те данима, мганга! Кмет нам је наредио да се не враћамо без тебе. У селу владају зли духови који нам не дају мира ни дању ни ноћу. Село нам се зове Мафамба, а до њега ваља путовати седам дана, али ћемо ти ми направити носиљку.

Када смо стигли у село утврдили смо да сви пате од стомака. Уз помоћ Кипандавајотилија отац је сазнао да су казани и судови из којих се становништво хранило узрок боловима: они их једноставно, никад нису прали!

Целог дана „истеривали" смо духове из села. Трудили смо се да то радимо што запетљаније изазивајући страхопоштовање код присутних. Завршни чин смо оставили за следећи дан када је отац наредио да се сво посуђе из села опере прашком „који тера зле духове". У ствари, био је то обичан пепео од разних трава који стварно скида прљавштину. Изненадило ме је очево наређење да се из сваке куће остави неопран по један ћуп и да се сви неопрани судови донесу у двориште старешине села.

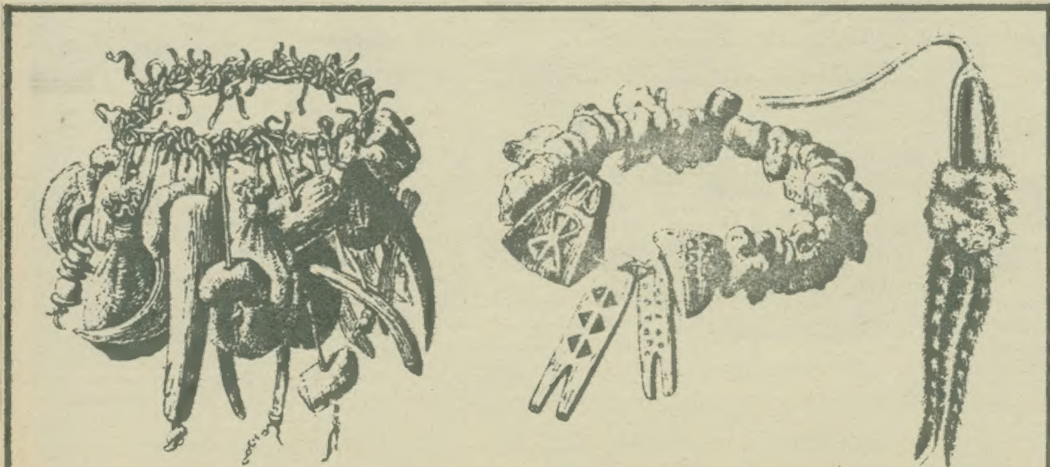
ЗА СВАКИ СЛУЧАЈ

Пре него што смо напустили село отац је проверио да ли су све краве, којима му је плаћена услуга, на броју. Пошто је све било у реду прашком је опрао ћупове из поглавичиног дворишта.

Кад смо се већ прилично удаљили од села, упитао сам га шта му је значило оно накнадно прање ћупова.

— Сине мој! — одговорио ми је смешећи се. — Људи хоће и да преваре. Да ми поглавица није платио оно што је обећао, остављени прљави ћупови поново би изазвали болест, а он би мислио да је то казна духова зато што је покушао да превари мгангу!

Фурате Фелицијано Непомук Нквере

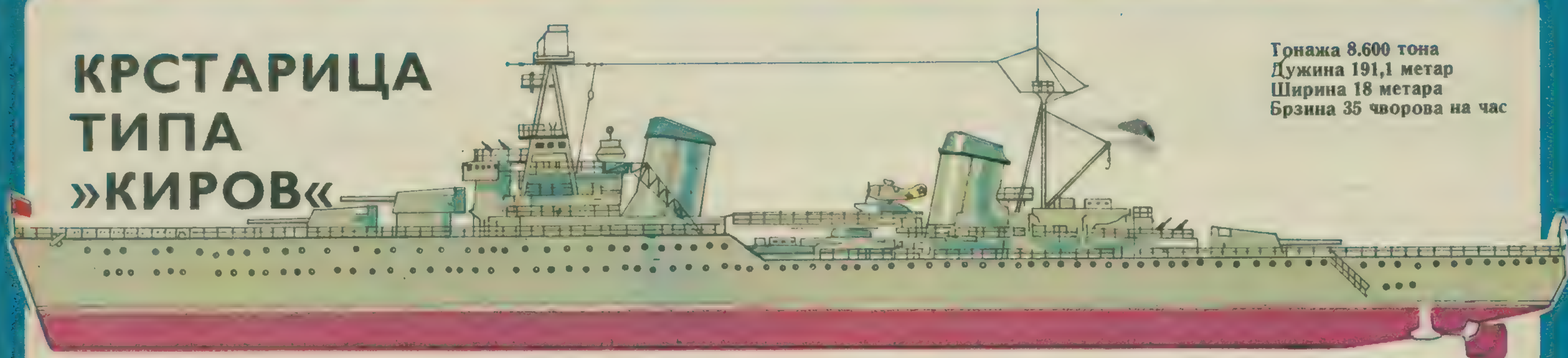

За врачање се користе разни делови биљака и животиња као и украшени предмети од дрвета.

СОВЈЕТСКИ РАТНИ БРОДОВИ

КРСТАРИЦА ТИПА »КИРОВ«

Тонажа 8.600 тона
Дужина 191,1 метар
Ширина 18 метара
Брзина 35 чворова на час

НАОРУЖАЊЕ

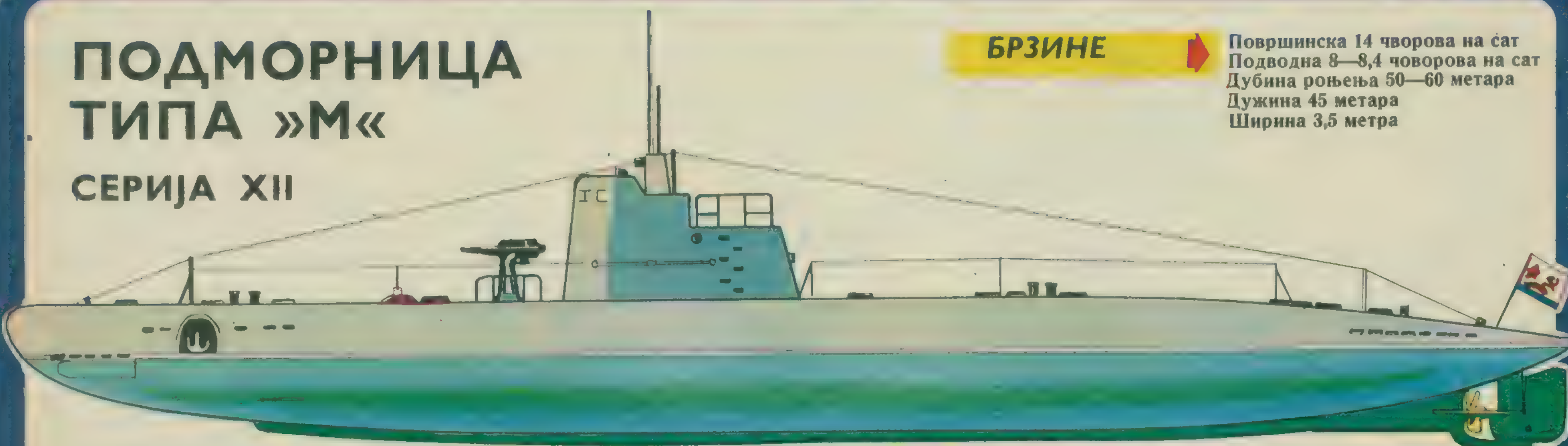
Девет топова калибра 180 милиметара
Осам топова калибра 100 милиметара
Десет топова калибра 37 милиметара
Дванаест великокалибарских митраљеза
Два троцевна торпедна лансирна уређаја
Сто седамдесет мина

ПОДМОРНИЦА ТИПА »М«

СЕРИЈА XII

БРЗИНЕ

Површинска 14 чворова на сат
Подводна 8—8,4 чвора на сат
Дубина роњења 50—60 метара
Дужина 45 метара
Ширина 3,5 метра

ДЕПЛАСМАН

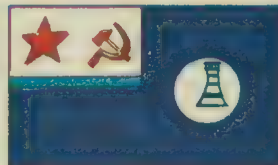
Површински 203 тоне
Подводни 254 тоне

НАОРУЖАЊЕ

Два прамчана торпедна лансирна уређаја
Један топ калибра 45 милиметара

ВОЈНО-ПОМОРСКЕ ЗАСТАВЕ

У саставу Војно-поморске флоте, осим ратних и помоћних бродова налазе се хидрографски бродови и пловећи светионици, а такође и бродови за спасавање. Сви они на крменом делу или на јарболу носе одговарајућу заставу.

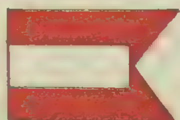
Застава хидрографских бродова и пловећих светионика.

Застава бродова за спасавање.

ВОЈНО — ПОМОРСКА СИГНАЛИЗАЦИЈА

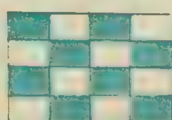
Ратни бродови Војно-поморске флоте који се налазе у зони видљивости понекад се договарају и помоћу војно-поморске сигнализације. Постоје једнозаставни, двозаставни и трозаставни сигнали. Најчешће се употребљавају једнозаставни.

Нисам сагласан

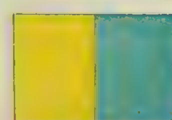
Идем уназад.

Скрећем десно.

Сагласан сам.

Скрећем лево.

Смањи брзину.

ОПЕР... ГАЛВ...

Ујутру 23. новембра 1943. док су под ватром америчких маринаца падала последња утврђења Тараве, јапански заповедник острва генерал Шибасаки попио је чај и мирно извршио харакири кривом самурајском сабљом.

Све до новембра 1943. Тарава је била само мали корални атол изгубљен у Пацифику, један међу хиљадама расутих у огромном океану. Данас, 30 година касније, Тарава је исто оно што је и била: острвце од 70 квадратних километара које треба тражити на воденој површини од 179,7 милиона квадратних километара Тихог океана.

Сада тиха и заборављена Тарава је пре 30 година оставила без даха милионе људи. Један од највећих америчких војних историчара Морисон својевремено је рекао да је крвљу натопљена Тарава представљала врата кроз која је најзад прошла победа Сједињених Америчких Држава над Јапаном за време II светског рата.

И амерички Врховни штаб морао је да призна да је Тарава била најбоље брањено острво од свих које су Американци освојили од Јапанаца као и да су њена утврђења била најефикаснија од свих пољских утврђења подигнутих током рата. Уосталом, цифре најбоље говоре о ономе што се тамо одиграло.

На фронту од једва 20 км ширине и 45 км дужине борило се 25.000 Американаца уз помоћ 1.000 авиона и неколико оклопњача против 5.000 Јапанаца које је штитило 160 топова. Амерички губици износили су 60 процената, јапански су били тотални — 100 одсто! Они Јапанци који нису изгинули у току очајничке одбране извршили су харакири јер им војничка част није дозвољавала да преживе пораз.

Тако су јапански борци 3-е специјалне војне јединице; 7-е специјалне десантне морнаричке јединице из Јокосука и 7-е специјалне морнаричке јединице из Сасебоа пружили гигантски пример колективног самоубиства према древном закону Бушидо из XI века који модерно доба није могло да избаци из војне традиције.

КОНЦЕНТРИСАНА ПАЉБА

Харакири је извршио и контраадмирал Кенџи Шибасаки, јапански заповедник Тараве. У 10 часова ујутру 23. новембра 1943. године, док су последња јапанска утврђења падала под бацачима пламена, минама и гранатама америчких маринаца, генерал Шибасаки мирно је у свом бункеру попио јапански зелени чај, а затим распорио себи трбух кривом самурајском сабљом.

Пропаст Тараве почела је 17. септембра 1943. када су се, сасвим неочекивано и изненада, на њеном небу указали авиони са 3 америчка носача бомбардујући је читавог дана без прекида. Следећег дана овим бомбардерима придружило се и неколико летећих тврђава Б-24. Овог пута бомбардовање је трајало 12 часова.

Деветнаестог септембра бомбардери са носача нису се појавили, али су уместо њих џиновски B-24 наставили убилачку акцију. Велики четворомоторни бомбардери 7-е америчке ваздухопловне снаге засули су Тараву 9. и 20. октобра. Од 13. новембра дневним бомбардовањима придружила су се и ноћна. У њима су главну улогу имали морнарички хидроавиони.

Међутим, све ове акције личиле су на шалу према ономе што је имало да се одигра од 20. новембра. Тога дана 850 бомбардера са 11. носача авиона и 150 летећих тврђава сручили су истовремено, у року од 30 минута, читаву кишу бомби на Тараву. Само што је бомбардовање престало, ватру на острво отворила је америчка флота стационирана на пучини.

За свега 2 часа 3 оклопњаче, 3 тешке крстарице и 9 разарача бацили су на острво 3.000 тона граната, углавном пројектила великих топова од 406 мм. Затим је уследио још један ваздушни напад у трајању од 15 минута, па поново флота. Са острвца утонулог у црвени дим пожара није испаљен ни један једини метак. Није се појавио ниједан јапански авион.

После свих ових паклених напада без икаквог одговора америчка команда сматрала је да је острво довољно „обрађено" и да је час да се евентуални преживели непријатељи заробе куцнуо. Искрцавање је почело истог дана, 20. новембра, нешто после 8,30 часова.

ДВОСТРУКА ЗАГОНЕТКА

Амерички разарачи сасвим су се приближили улазу у атол штитећи непрекидном паљбом свог средњег и лаког артиљеријског оруђа снаге које су се искрцавале под ватром јапанских топова средњег калибра. Велики јапански топови калибра 205 мм нису се огласили. Њих су избацили из употребе пројектили топова од 406 мм са оклопњаче „Мериленд".

Густа прашина од ситно смрвљених коралних стена

РАЦИЈА
ВАНИК

Мапа која приказује изузетно значајан положај Тараве

обавијала је острво чинећи призор нестварним. Личила је на маглу која се може опипати и отежавала дисање америчких маринцима 2-е дивизије који су се приближавали обали. Изненада, на америчке трупе у искрцавању сручио се ураган пројектила!

Тек тада приметили су запрепашћени Американци да су јапански бункери и утврђења остали неоштећени упркос ужасним бомбардовањима. Запрепашћење је било утолико веће што су данима пре искрцавања извиђачки авиони направили на хиљаде снимака читавог острва. На основу тих фотографија на којима се могао јасно уочити јапански одбрамбени систем Тараве извршена су бомбардовања.

И не само то. Многи Новозеланђани, Американци, Енглези и Полинежани који су радили на Тарави и са ње побегли када је избио рат веома тачно су означили све зоне острва од стратегијске важности за напад и одбрану. Фотографије које су начинили извиђачки авиони потврдиле су да су војни објекти на острву током бомбардовања погођени.

Због тога је Американце веома непријатно изненадило када су се нашли пред неоштећеним јапанским утврђењима из којих је сипала убиствена ватра. Још веће изненађење представљала је чињеница да су јапански браниоци после оноликих бомбардовања живи и здрави и — веома агресивни.

Али, ова двострука загонетка у ствари и није била никаква загонетка. Американци су заиста погодили и до темеља порушили снимљене циљеве. Велики издигнути бункери од армираног бетона уништени су заједно са артиљеријским оружјем великог калибра које су чували. Али, закопани бункери, ровови ископани у песку, заштите против људи и тешких оруђа подигнуте у густој тропској вегетацији издржали су све паљбе.

Песак, земља, густо растиње „упили" су поготке и „пригушили" разорну моћ експлозија. Јапанци су на ово и рачунали. Што се тиче бранилаца Тараве они су се за време бомбардовања повлачили у та скровишта која су им спасла живот. Осим тога, посада острва састојала се од нарочито изабраних људи, крајње издржљивих и одлично извежбаних да поднесу све.

МАРИНЦИ ГИНУ

Главну снагу јапанског одбрамбеног система на Тарави представљала су утврђења око Бетија, места окруженог двема концентричним фортификационим линијама. Спољна, према обали где су се искрцали амерички маринци, састојала се од бункера. Унутрашњу линију чинили су одбрамбени елементи у којима су земља, песак и дебла палми замењивали бетон и челик.

Бетио се налазио на јединој тачки одакле је било могуће искрцавање на Тараву пошто је атол био окружен непристпачним коралним спрудовима. Јапанци су очигледно поступили веома лукаво, интелигентно и вешто.

Када су јапански топови и митраљези отворили паљбу на маринце, америчко искрцавање концентрисало се на око 2 км обале. Афибије LVT искрцале су прве трупе. Тада су Јапанци приредили ново изненађење: оруђима средњег калибра осули су по збијеним формацијама амфибија LVT које су се налазиле даље, око 3.000 м од обале.

Ово је имало за циљ да спречи искрцавање нових трупа. Они који су већ ступили на обалу лежали су у рупама ископаним у песку пошто им јапанска ватра није дозвољавала да начине ни један једини корак напред. Да би невоља била још већа пољски радио-апарати којима су били снабдевени престали су да функционишу. Још на амфибијама буквално их је натопила вода великих таласа изазваних јапанском ватром.

Прашина од погодака у песак сасвим је смањила видљивост, па се са америчких бродова испред Тараве није видело шта се на обали острва збива. Бројни рањеници на жалу ометали су напредовање новоискрцаних снага које су покушавале да се пробију упркос великих губитака. С друге стране, Американци више нису могли да уведу у борбу поморску артиљерију или авионе јер би тиме направили кланицу у сопственим редовима.

У међувремену око 35 од сто снага послатих као појачање нашло је смрт још пре искрцавања. У првим поподневним часовима тог истог дана амерички маринци и даље су лежали у песку као живе мете непријатељу који је пуцао из бункера. Педесет одсто искрцаних Американаца лежало је мртво или тешко рањено дуж обале.

НАПАД ГОЛИМ БАЈОНЕТИМА

У таквој ситуацији америчка команда одлучила се на очајнички корак: наређено је да искрцани покушају напад голим бајонетима! Три пута узастопце нападали су маринци јапанска упоришта и сва три пута морали су да се повуку пред ватром из бункера.

Тада се америчка команда освестила и увидевши да се бајонетима не може против бункера одлучила да на обалу Тараве искрца тенкове шерман. Мучно искрцавање, међутим, било је потпуни промашај јер топови од 75 мм ових шермана нису могли ништа бункерима док су јапански топови средњег калибра против шермана савршено дејствовали и редом их избацили из употребе.

Када се спустила ноћ 20. новембра маринци су се налазили на истом месту, на жалу испред јапанске спољне одбрамбене линије. Ипак, њиховој команди на памет није падало да одустане. Довољно је бацити поглед на карту Тихог океана, па схватити због чега су Американци морали по сваку цену да освоје Тараву пре но што започну велику контраофанзиву против Јапана.

На карти се јасно види да је Тарава у рукама Јапанаца представљала кључ не само за најмоћнију америчку базу Перл Харбур на Хавајима, већ и за Аустралију и Нови Зеланд. А, уколико би Јапанци успели да се дочепају тих територија, почетак краја САД био је неминован. Операција ГАЛВАНИК, како је тајно названа акција освајања Тараве, морала је због тога да се настави.

МЕСЕЧИНА НА НЕБУ

Најзад се и Американцима осмехнула срећа и то у виду ноћне влаге која је, како се често догађа у тропским крајевима близу мора, овлажила песак. Бацачи пламена, сасвим неупотребљиви против сувог песка, могли су сада да запале јапанска утврђења, бомбе су обавиле остало.

Под окриљем ноћне таме пристигла су и појачања, осека је ишла на руку амфибијама LVT. Прашине је нестало што је омогућило тешком оруђу да гађа циљеве на острву. Током те ноћи Американци су искрцали и топове који су испаљивали пројектиле са касним паљењем. То је било право оружје против јапанских утврђења од песка и дрвета!

Велики напад почео је 21. новембра у 6,15 ујутру и било је јасно да је судбина острва решена. Упркос томе борба је настављена корак по корак, метар по метар. Унутрашња линија одбране није се никако предавала. Тада су Американци искрцали булдожере који су на отворе јапанских подземних скровишта натрпали гомиле песка. Војници у њима почели су харакири. Више су волели самоубиство од смрти угушењем.

Но, булдожери су били немоћни против бункера на уздигнутијим местима окруженим палмама. Тада су Американци искрцали топове од 81 мм и хаубице од 105 мм. Ово је помогло, али ни увече 22. новембра они још нису били господари Тараве.

Када је пала ноћ, преживели Јапанци напустили су своја утврђења кренувши у контранапад голим бајонетима. И имали су успеха све док се борба водила у сенкама палми. Али, чим су се маринци повукли према обали и Јапанци морали да изиђу на брисан простор, сјајна месечина на тропском небу оцртала је њихове сенке пружајући америчком аутоматском оружју одличне мете.

У 13,05 часова 23. новембра извршили су харакири последњи Јапанци на Тарави. Њихове узвике »Banсаі Nipon!« „Живео Јапан!", пре самртног ропца чули су и запамтили амерички победници.

Б. Д.

ПРЕПОТОПКО

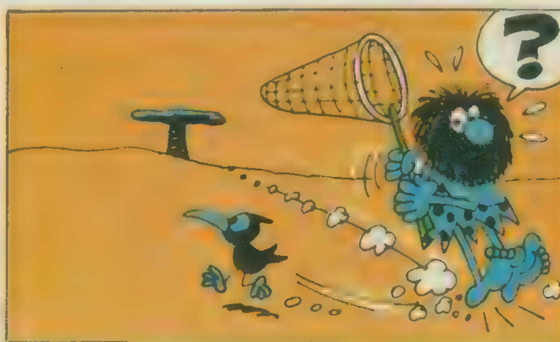

ОСАМ ЧАСОВА КАСНИЈЕ...

ИЗ ЖИВОТА ВЕЛИКИХ ЉУДИ

Двадесет седмогодишњи композитор кога је чекала сјајна будућност Георг Фридрих Хендл, већ запажен по својим композицијама и капелник на двору у Хановеру код изборног кнеза Георга Лудвига, замолио је свог узвишеног покровитеља да му одобри допуст како би отишао у Лондон.

— Али, драги мој — згрануто ће овај — ви само што сте дошли из Лондона! Ако ме не вара памћење, провели сте у британској престоници део 1710. и 1711. године, а сада је 1712!

— У праву сте, Сире, али бих заиста морао поново да отпутујем.

— Млади пријатељу, имали смо толике пријеме и свечаности на двору, а ваш заменик није се баш показао дорастао послу. Ко ће да диригује кад поново одете?

— Ваше височанство, похвала ми веома годи и од срца сам вам захвалан, али потребно је да одем.

— Кад је тако, идите, али се вратите што пре. Само ми још нешто реците: идете ли пословно, или...?

— Углавном због тог... или!

Кнез се насмешио — Хендл је био љубимац дама и свакако је у Лондону оставио неко нежно познанство које је сад хтео да обнови!

ЧУДНА ИГРА СЛУЧАЈА

Тако је Хендл отпутовао у Лондон и — сасвим заборавио на обећање да ће се ускоро вратити. У ствари, није му ни на крај памети падало да се враћа јер га је енглески главни град привлачио као магнет и он се лепо запослио на двору британске краљице Ане која је из дубине душе мрзела Хановер и његовог кнеза Георга Лудвига.

Краљица и музичар уживали су заједно критикујући Немачку и уопште сјајно су се слагали. Хендл је у част своје нове покровитељке компоновао свечану кантату „Рођенданска ода за краљицу Ану", а затим и „Те Деум" и „Јабилате", изведене 1713. поводом утрехтског мира у катедрали Светог Павла. Овај потез још је више огорчио кнеза Георга Лудвига коме тај мир није одговарао и он је вероломног Хендла једноставно отписао.

Али. Хендлово спокојство није дуго трајало јер је краљица Ана изненада умрла не стигавши, наравно, да на време упозори свог љубимца да се снађе и потражи нов посао. За краља Енглеске, чудном игром случаја, изабран је, под именом Џорџ I, кнез Георг Лудвиг!

Ужас! Хендл се нашао у не може бити горем положају. Убрзо је дознао да му је приступ на двор ускраћен и да краљ Џорџ, који много воли оперу, радо слуша његовог „Риналда" и „Амадиђи", али је заповедио да му композитор не излази на очи.

Хендл је осећао да је са његовом каријером у Енглеској, без које више није могао замислити живот, готово. У очајању повукао се у себе и виђао сасвим мали број људи, међу њима и лорда Берлингтона који га је необично ценио, као и барона и бароницу Килмансеге, веома утицајне на енглеском двору.

У ПОЗЛАЋЕНОЈ БАРЦИ

Барон Килмансеге био је тајни агент бившег хановеранског кнеза, сада енглеског краља, и за своје услуге добио је баронску титулу и почасно звање Врховног кочијаша. Заједно са Хендлом Килмансегеови и лорд Берлингтон сковали су план како да композитора помире с краљем.

Река Темза била је у XVIII веку прави водени пут Лондона, идеално место за шетње, излете и провод. Нарочито лети било је довољно стати на кеј и, као што се данас позива такси, дати знак неком од читавихројева чамаца, па се до миле воље провозати.

Осим чамаца за изнајмљивање постојале су и приватне барке, веома луксузно опремљене, понекад толико велике да су могле примити и десетину људи. Краљ Џорџ I имао је такву позлаћену барку и уживао је да се лети вози Темзом од Вајтхола до Ричмонда или Хемптон Корта, данас предграђе Лондона, а некада далеких излетишта.

Краљеву барку обично би, на пристојном растојању, пратила још једна са дворским музичарима који би његово величанство забављали разним серенадама и другим бираним музичким комадима. Све су то били врхунски извођачи јер краљ је био изванредан познавалац музике.

БАРОН И БАРОНИЦА КИЛМАНСЕГЕ И ЛОРД БЕРЛИНГТОН СКОВАЛИ СУ ТАЈНИ ПЛАН КАКО ДА ПОМИРЕ ХЕНДЛА СА ЏОРЏОМ I КОГА ЈЕ КОМПОЗИТОР УВРЕДИО ДО ДНА ДУШЕ.

Барон Килмансеге предложио је краљу 1717. године један такав излет Темзом и Џорџ I радо је прихватио. Само што су кренули, из барке са музичарима одјекнула је прекрасна свита коју је Хендл, у оквиру тајног плана помирења с краљем, нарочито компоновао за ову прилику. Он је и дириговао, прописно маскиран да га Џорџ I не би случајно препознао.

Већ после првих тактова краљ је радознало начуљио уши, а барон Килмансеге, који је са њим седео у барци, правио се невешт. Свита је трајала читав час и углавном су је изводили дувачи, мада је било и гудача, јер су дувачки инструменти подеснији када се подијум креће на таласима. Хендл је у свити мајсторски употребио енглески рог.

ЈА ГА НЕ ПОЗНАЈЕМ!

Краљ је занесено слушао, а како и не би када Хендлова „Музика на води", како је композиција касније названа, заједно са његовом свитом „Ватромет" и данас представља непревазиђени образац за музику компоновану за извођење на отвореном простору. Сада се, међутим, свира у скраћеном облику.

Краљ је пожелео да упозна талентованог композитора и барон је предложио да се представљање обави после свечаног ручка у палати удовице лорда Ранелага сматрајући да ће то бити најпогоднији час. За време ручка још једном је изведена „Музика на води", а затим је краљу приступио Хендл.

— Ваше величанство, композитор ове дивне музике је човек сувише свестан своје погрешке да би смео и да покуша да се брани — рекао је барон.

— Драги Килмансеге, варење ми не дозвољава да после ручка решавам ребусе. Уосталом, ја цењеног маестра и не познајем! — одвратио је краљ.

Тада је Хендл скинуо лажну браду и бркове и настављајући да се дубоко клања и црвени.

— Зар си ти то компоновао, сине издајниче? — упитао је Џорџ I. — Да ниси ову музику случајно спремио за покојну краљицу?

— За вас, Сире! Мастило на партитури само што се осушило! — промуцао је композитор.

— За љубав ове прекрасне музике опроштено ти је, али ћеш за казну да нам свираш и на повратку!

— Са највећим задовољством, Ваше краљевско величанство!

Хендл је заувек остао у Енглеској где га сматрају својим композитором. Енглеско држављанство добио је 1726. године, а у Лондону је и умро 1759. Родну Немачку посећивао је само повремено. Мада су у оно време музичари углавном живели на дворовима јер других концерата није било, Хендл се брзо ослободио покровитеља основавши сопствено позориште. Зато га сматрају једним од првих слободних уметника на свету.

Д. Е.

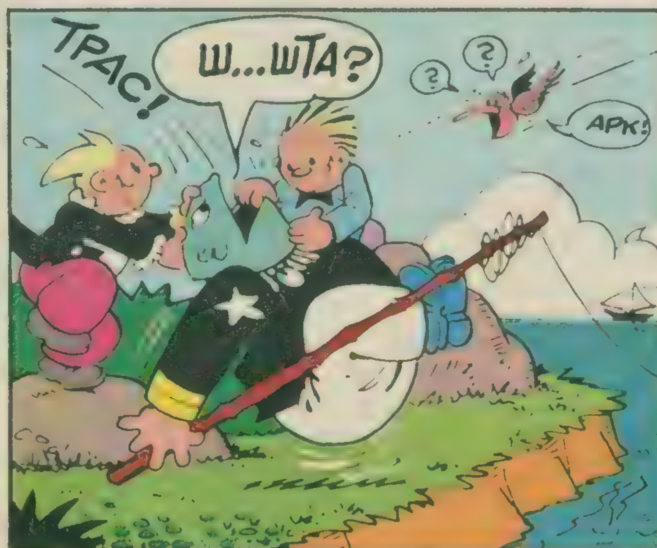
— Варење ми не дозвољава да после ручка решавам ребусе — рече Џорџ I.

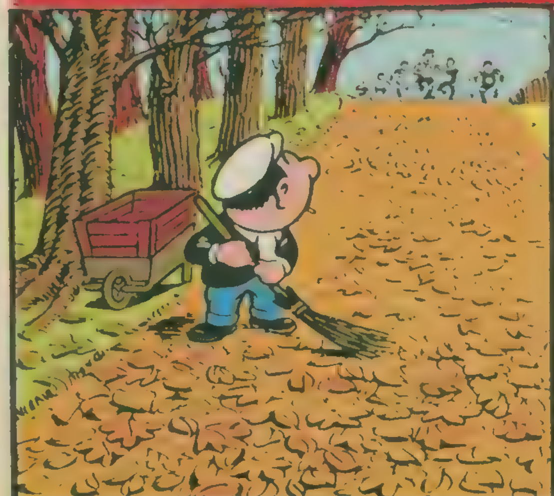

СИМА СПОРТИСТА

АЛФА 22

ПОКАЗАЋУ ЈА ТЕБИ!

ДУМ

ТВОЈИМ НЕДЕЛИМА ДОШАО ЈЕ КРАЈ!

ПРОКЛЕТИ!

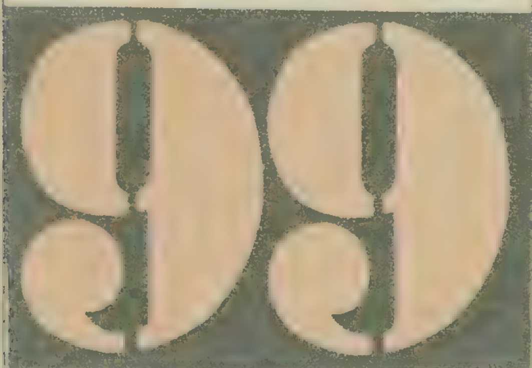
ТРАС!

ОСВЕТИЋУ ТИ СЕ...

БЕНГ!

ДА, ДА! ДОБРО СТЕ ПРОЧИТАЛИ! **АЛФА 22!** НЕ БОЈТЕ СЕ! АЛФА 22 НЕ БИ ПОСТОЈАО БЕЗ ДЕЛТЕ 99!

делта

ДОШАО ЈЕ ИЗ ДАЛЕКОГ СВЕМИРА. МУДРАЦ МУ ЈЕ НАРЕДИО ДА ОСТАНЕ НА ЗЕМЉИ И БОРИ СЕ ПРОТИВ **СВИХ** КОЈИ МОГУ ДА УГРОЗЕ МИР НА ЊОЈ И... ОСТАЛИМ ПЛАНЕТАМА...

1155

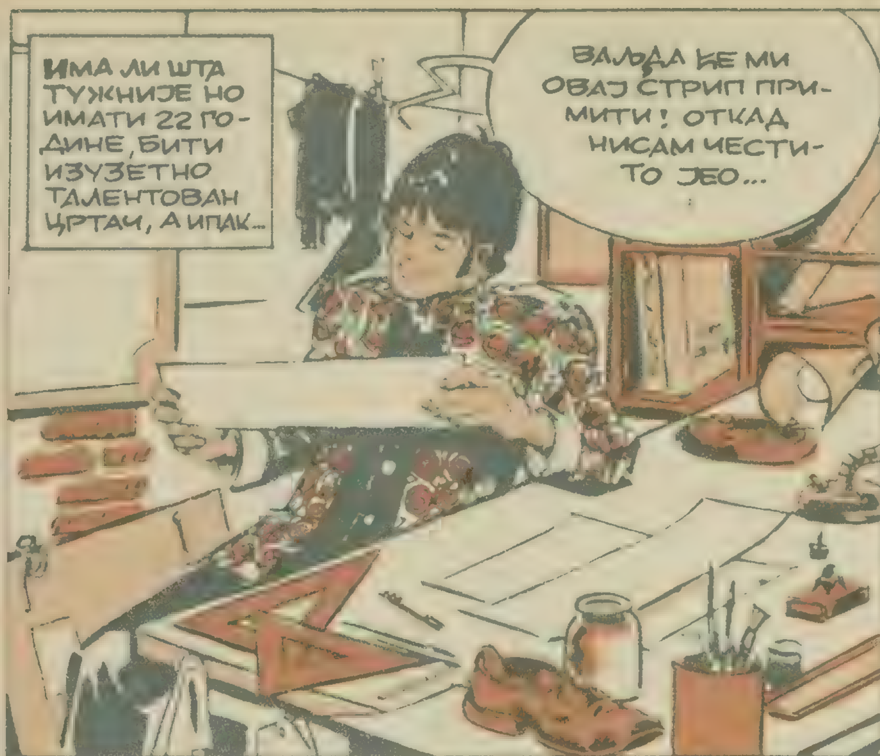
ПОСЛЕ ДУГОГ ПУТОВАЊА ОН ЈЕ СВОЈ КОСМИЧКИ БРОД САКРИО У ДУБИНАМА ПАЦИФИКА ГДЕ ЈЕ ТРЕБАЛО ДА ОСТАНЕ ДОК ЗЕМЉА НЕ БУДЕ СПРЕМНА...

ЊЕГОВО ПОРЕКЛО МОРАЛО ЈЕ ДА ОСТАНЕ ТАЈНА. ЊЕГОВО ИМЕ ЈЕ...

делта 99

ИМА ЛИ ШТА ТУЖНИЈЕ НО ИМАТИ 22 ГОДИНЕ, БИТИ ИЗУЗЕТНО ТАЛЕНТОВАН ЦРТАЧ, А ИПАК...
ВАЉДА ЋЕ МИ ОВАЈ СТРИП ПРИМИТИ! ОТКАД НИСАМ ЧЕСТИТО ЈЕО...

...ПОТПУНО НЕПРИЗНАТ И НЕПОЗНАТ...
ЖАО МИ ЈЕ, СИНКО! НИЈЕ ОВО ЗА МОЈ ЛИСТ!

ШТА? И ВИ ОВО ЗОВЕТЕ СТРИПОМ?

ПА ТУ НЕМА НИКАКВЕ РАДЊЕ! И НЕ ДОЛАЗИТЕ МИ ВИШЕ!

КАСНИЈЕ...
КАЖЕМ ТИ ДА ЋЕШ СЕ ИПАК ПРОБИТИ, АРТУРО! ТИ ЋЕШ УНЕТИ РЕВОЛУЦИЈУ У СТРИП! БИЋЕШ СЛАВАН КАО РЕЈМОНД!
ХММ!
2

ХАЈДЕ! ПОПИЈ ЈОШ ЈЕДНУ ШОЉУ МЛЕКА И УЗМИ ЈОШ ЈЕДНУ КИФЛУ!
ЛИЛИЈАН!

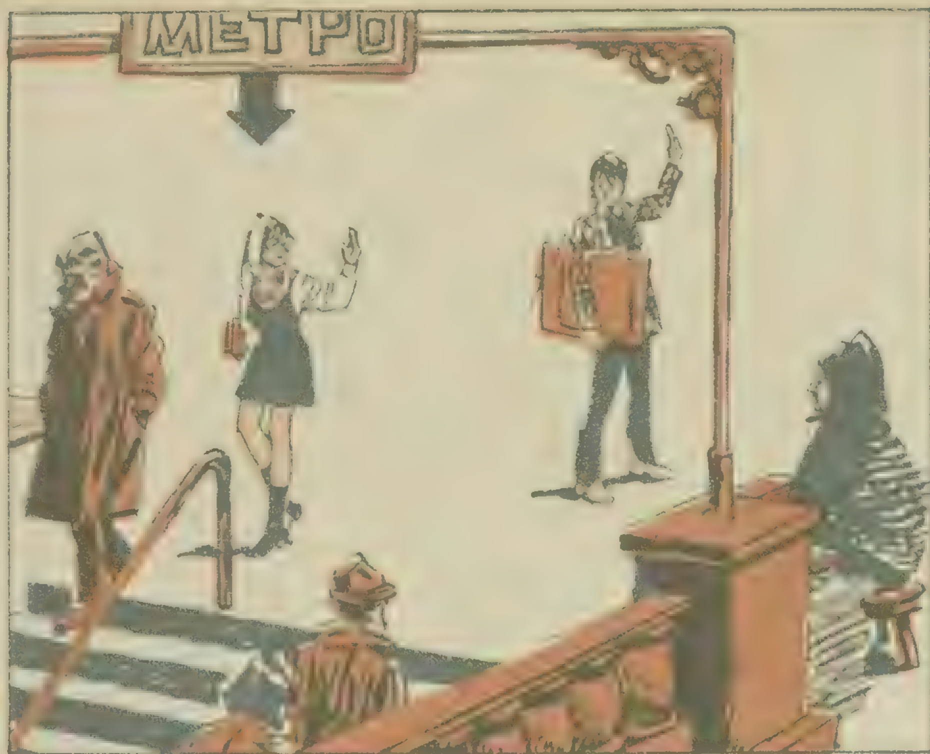

ОНАЈ ПАР ТАМО... БАШ ОНО ШТО МИ ТРЕБА ЗА МОЈ НОВИ СТРИП-АЛФА 22!

СЈАЈАН ЦРТЕЖ! ЈА МНОГО ВОЛИМ ПРИЧЕ У СЛИКАМА... ИЛИ СТРИПОВЕ, КАКО ИХ ВИ ЗОВЕТЕ!

НА ЖАЛОСТ, МИ МОРАМО САД ДА ИДЕМО! ЗАР НЕ БИСТЕ МОГЛИ ДА ДОЂЕТЕ И ДА КОД НАС ПРОВЕДЕТЕ ВИКЕНД! ЕВО ВАМ АДРЕСА!
ОХ, ХВАЛА! ДОЋИ ЋЕМО... ЗАР НЕ, ЛИЛИЈАН?
СВАКАКО!

ВЕОМА СУ ПРИЈАТНИ! ПОРЕД ТОГА, БАР ЋЕ НАМ ЗА ВИКЕНД ИСХРАНА БИТИ ОСИГУРАНА! А САД... ЈА МОРАМ НА СИМПОЗИЈУМ!

МЕТРО

!
??

ГЛЕ! ЗАВРШИЛИ СУ ЦЕНТАР ЗА КИБЕРНЕТИКУ! СКИЦИРАЋУ ЗГРАДУ... МОЖЕ МИ ЗАТРЕБАТИ!

КАД ЈЕ АРТУРО ПОЧЕО ДА ЦРТА...
БРЗО! АЛАРМНИ УРЕЂАЈИ СУ АКТИВИРАНИ!

?!
ПОЖУРИТЕ! БЕЖИТЕ! ЈА ЋУ ВАМ ШТИТИТИ ОДСТУПНИЦУ!

PA-TA-TA-
TA-TAAT!

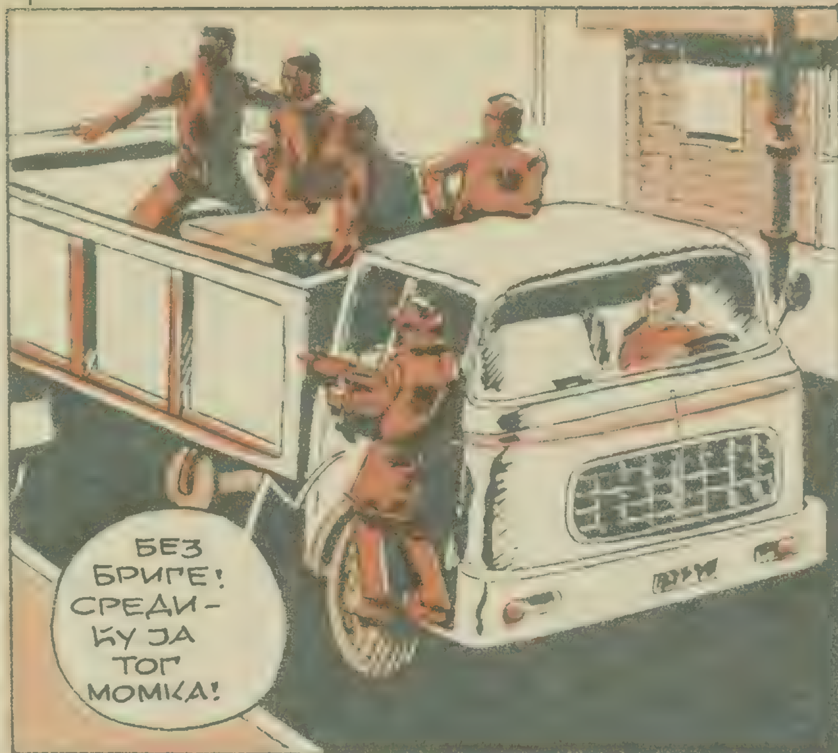

СТОЈТЕ! НЕЌЕТЕ ПОБЕ-ЌИ!

БРУУУМ!!

ЈЕДАН СВЕДОК! ХОК, НЕ ДОЗВОЛИ МУ ДА УМАКНЕ!

БЕЗ БРИГЕ! СРЕДИЋУ ЈА ТОГ МОМКА!

РА-ТА-ТА-ТА-ТААТ!!

МОЈЕ РУКЕ! МОЈЕ РУКЕ!

...И ПРОФЕСОР ЛАРКИНС, ДИРЕКТОР ЦЕНТРА, ТВРДИ ДА СУ ПРОВАЛНИЦИ ОДНЕЛИ ДРАГОЦЕНЕ МАТЕРИЈАЛЕ! ИПАК ПРОФЕСОР НИЈЕ ПРЕВИШЕ ЗАБРИНУТ...

... ЈЕР ЈЕ СИГУРАН ДА ЋЕ ИХ ПОЛИЦИЈА БРЗО УХВАТИТИ! ЈЕР ЈЕДАН МЛАДИ УМЕТНИК, СВЕДОК ДОГАЂАЈА, МОЋИ ЋЕ ДА НАЦРТА ПРОВАЛНИКЕ... ЧИМ БУДЕ МОГАО ДА СЕ СЛУЖИ РУКАМА!

ТАЈ ТАЛЕНТОВАНИ УМЕТНИК ДОСАД НИЈЕ УСПЕО ДА СЕ ПРОБИЈЕ! СВИ УРЕДНИЦИ СУ ГА ОДБИЈАЛИ...

ЧУЈТЕ! ШТА ТО ЗНАЧИ ДА МИСТЕР АРТУРО НЕЋЕ ДА РАЗГОВАРА? КАКО СЕ УСУЂУЈЕ? КАЖИТЕ МУ ДА ГА ТРАЖИ УРЕДНИК...

НЕ МОГУ ДА РАЗГОВАРАМ С ЊИМ? РЕЦИТЕ ДА САМ **ЈА** ЗВАО! ДАЋУ МУ БЛАНКО ЧЕК...

РЕЦИТЕ МУ ДА ГА НИСАМ **ЈА** ОДБИО! ТО ЈЕ БИО МОЈ БРАТ БЛИЗНАК!

ИДИОТИ! НИСУ СМЕЛИ ДА САОПШТЕ ДА ТАЈ МОЈ МОМАК МОЖЕ ДА НАЦРТА ПРОВАЛНИКЕ! САД ЋЕ ОНИ ПОКУШАТИ ДА ГА УКУТКАЈУ!

С ДРУГЕ СТРАНЕ, НЕШТО СУ ПРЕЋУТАЛИ! ТАЈ ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК КОЈИ СУ ОДНЕЛИ ПОТПУНО ЈЕ НОВИ ТИП! МОЖЕ ДА ДА ФАНТАСТИЧНЕ РЕЗУЛТАТЕ, АЛИ У ПОГРЕШНИМ РУКАМА МОЖЕ ДА БУДЕ ВЕОМА ОПАСАН! НЕ РАЗУМЕМ МИРНОЋУ ПРОФЕСОРА ЛАРКИНСА!

ТО ДВОЈЕ МЛАДИХ ЗАИСТА СУ СИМПАТИЧНИ И ДРАГО МИ ЈЕ ШТО СИ СЕ ЗА ЊИХ ЗАИНТЕРЕСОВАО!
САМО ДА СЕ МЛАДИЋУ ШТО НЕ ДОГОДИ!

ТЕ НОЋИ ЈЕДНА КОЛА СУ СТИГЛА У БОЛНИЦУ...
БОЛНИЦА БЕЛАВИСТА

БРЗО! ПОЗАДИ... ПЕТОРО ПОСТРАДАЛИХ У САОБРАЋАЈНОЈ НЕСРЕЋИ! ПОКУПИО САМ ИХ...

МОЖДА ЈЕ ТРЕБАЛО ДА САЧЕКАМ ХИТНУ ПОМОЋ... АЛИ, ТОЛИКО СУ КРВАРИЛИ...

ПРИ-
ПРЕМИ-
ТЕ
СВЕ,
СЕ-
СТРО...

СТАНИТЕ! НИЈЕ НАМ ПОТРЕБНА ВАША ПОМОЋ! ТА КРВ НА ЊИМА... ТО ЈЕ СОС ОД ПАРАДАЈЗА!

ХА! ХА! АЛА СМО ЛАКО ПРОДРЛИ У БОЛНИЦУ!

ЗА СВАКОГ ОД ВАС ИМА ПО ЈЕДАН ОРМАН!
А ТИ, МАЛА, НАПРЕД! ПОКАЖИ ГДЕ ЈЕ СОБА ОНОГ МЛАДОГ УМЕТНИКА!

ЗНАЧИ... ОН ЈЕ ТУ!
ТИШИНА

ЗГРА-
БИТЕ
ГА...И
ТО
БРЗО!

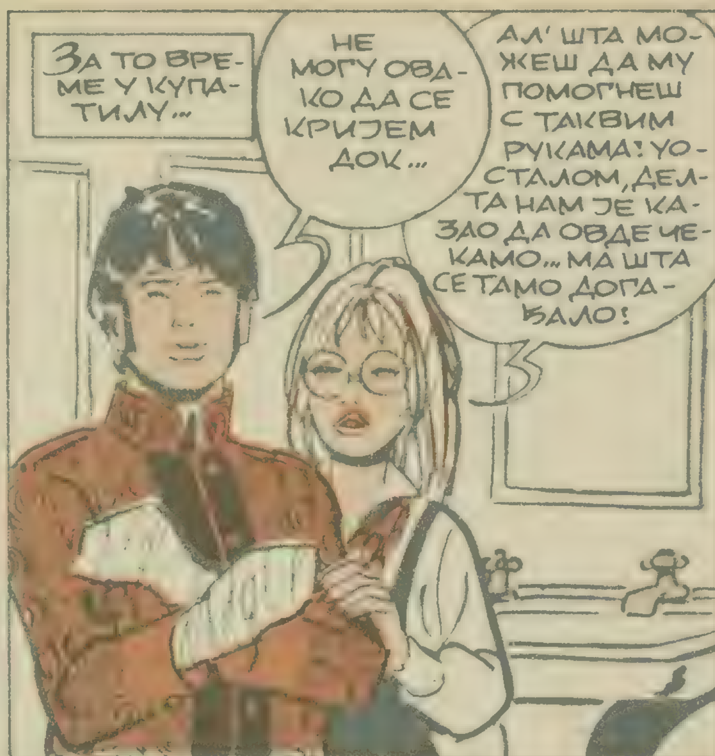

ЗА-
ШТО МЕ
ОТКРИВА-
ТЕ? НОЋ
ЈЕ
ХЛАДНА...
?!

ДУМ!
ВОЛИМ ДА
МИ ЈЕ ТОП-
ЛО... ТО ДА
ЗНАШ!

ПРОКЛЕТА
МАЛА ВЕШТИ-
ЦА! ПРЕВА-
РИЛА НАС
ЈЕ!

КРАК
НЕ ДОЗВОЉАВАМ ДА У МОМ ПРИСУСТВУ ВРЕЂАТЕ ЈЕДНУ ДАМУ!

ЗА ТО ВРЕМЕ У КУПАТИЛУ...
НЕ МОГУ ОВАКО ДА СЕ КРИЈЕМ ДОК...
АЛ' ШТА МОЖЕШ ДА МУ ПОМОГНЕШ С ТАКВИМ РУКАМА? УОСТАЛОМ, ДЕЛТА НАМ ЈЕ КАЗАО ДА ОВДЕ ЧЕКАМО... МА ШТА СЕ ТАМО ДОГАЂАЛО!

АРТУРО И ЛИЛИЈАН ЈОШ НИСУ МОГЛИ ДА СЕ ПОВРАТЕ ОД УЗБУЂЕЊА КОЈЕ ЈЕ ИЗАЗВАО ДЕЛТИН ДОЛАЗАК ПРЕ ДОГАЂАЈА У БОЛНИЦИ...
?!
НЕ БОЈТЕ СЕ! ДОЛАЗИМ ОВАКО КРОЗ ПРОЗОР ЈЕР НИСАМ ЖЕЛЕО ДА МЕ ИКО ВИДИ!

ДОШАО САМ ЈЕР СЕ БОЈИМ ДА ЋЕТЕ НОЋАС ИМАТИ НЕПРИЈАТНОГ ПОСЕТИОЦА! ЖЕЛЕО БИХ ДА ГА ЈА ПРИМИМ УМЕСТО ВАС, АРТУРО! ВАС ДВОЈЕ СЕ СКЛОНИТЕ У КУПАТИЛО!

ПЛАТИЋЕШ МИ ЗА ОВО...
А ШТО СЕ ТЕБЕ ТИЧЕ...

... МОГАО БИ ДА СЕ СМАТРАШ СРЕЋНИМ...

... ЈЕР ПРАВА ЈЕ СРЕЋА КАД ТИ НЕКО СЛОМИ РУКУ У БОЛНИЦИ!
АААХ!

ЈАООО!
ЗАР НИСИ ВИДЕО НАТПИС У ХОДНИКУ! НА ЊЕМУ ПИШЕ: ТИШИНА!

ХМ! СВА ТROЈИЦА У ПРИЛИЧНО БЕДНОМ СТАЊУ! НЕЋЕ ВАС ДУГО ПУСТИТИ ИЗ БОЛНИЦЕ! А, ПОСЛЕ, ЗНА СЕ ШТА ВАС ЧЕКА!

ПРЕДАВШИ НАПАДАЧЕ, ДЕЛТА ЈЕ ОТИШАО ПО АРТУРА И ЛИЛИЈАН...

У БОЛНИЦИ ЈЕ ПОСТАЛО ОПАСНО! ПОТРАЖИЋЕМО НЕКО СИГУРНИЈЕ МЕСТО!

ДОРО, ГОВОРИ ХОК! НЕКИ ПЛАВИ МЛАДИЋ НАС ЈЕ НАПАО! БИО ЈЕ У УМЕТНИКОВОМ КРЕВЕТУ!

ЗАКЉУЧАНИ СМО У БОЛНИЦИ... АЛИ, НЕКАКО ЋЕМО СЕ СНАЋИ! ПОКУШАЈ ДА ПРОНАЂЕШ ТОГ **ПЛАВОГ** МОМКА... И ДА ГА СРЕДИШ!
УМУКНИ, ХОК! НИЈЕ МИ ПОТРЕБАН ТВОЈ САВЕТ! МЕСТО САСТАНКА ЈЕ РУДНИК!

ЗАШТО ТОЛИКО МЕЊАТЕ ПРАВАЦ, ДЕЛТА? ЗАР ЖЕЛИТЕ ДА НАС ПРАТЕ?
ТАЧНО СТЕ ЗАКЉУЧИЛИ, АРТУРО!

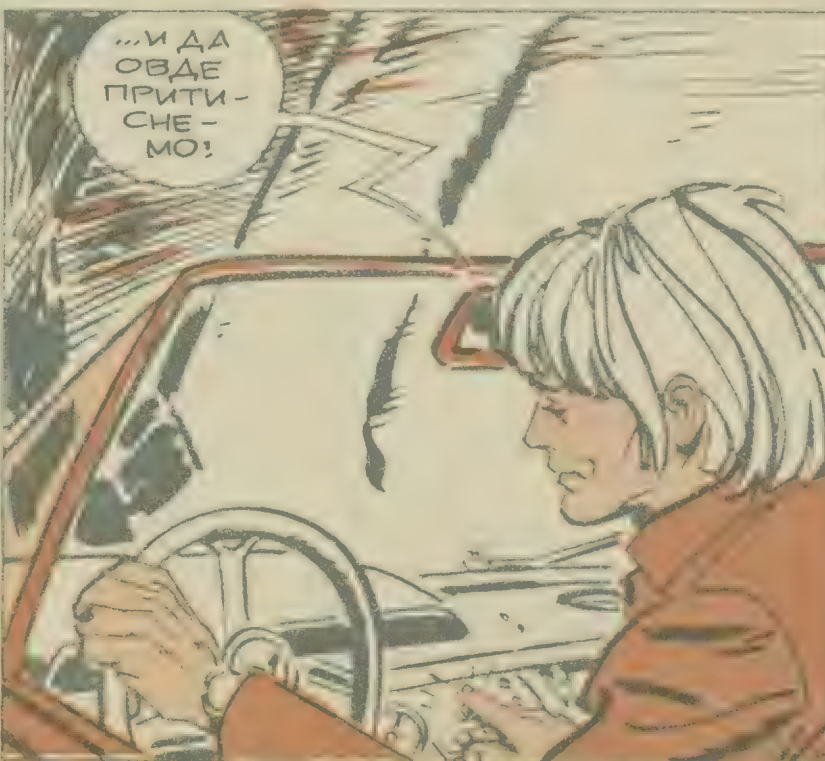

АЛИ ЗАШТО? НЕ РАЗУМЕМ...
ВИДЕЋЕТЕ КАСНИЈЕ...

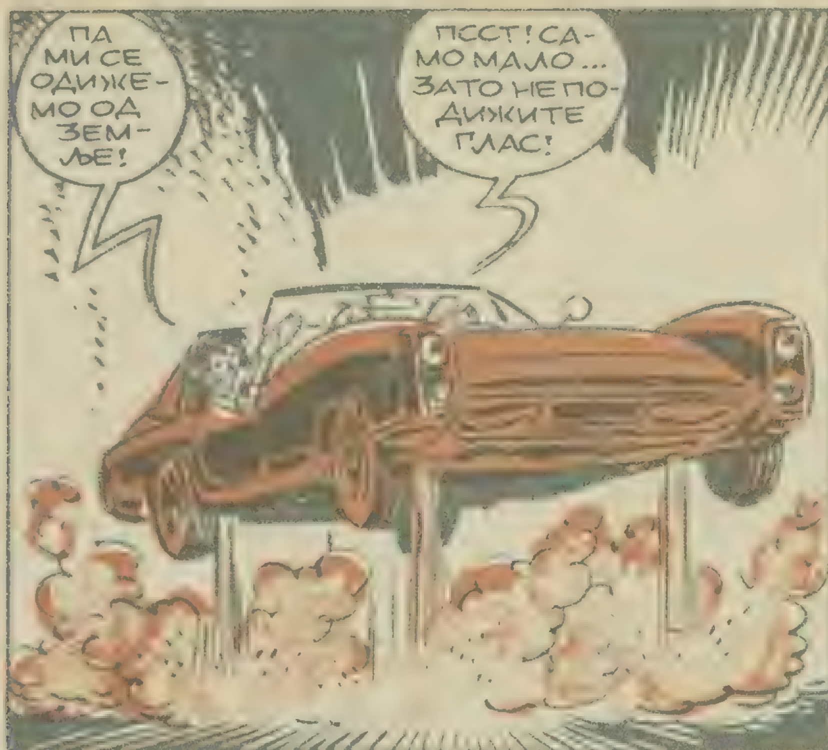

ЗАТО ШТО ЈЕ БОЉЕ ДА ВИ ВУЧЕТЕ НЕПРИЈАТЕЉА ЗА НОС... НЕГО ОН ВАС!

ВОЗЕЋИ ПАЖЉИВО, ДЕЛТА ЈЕ ИЗИШАО ИЗ ГРАДА...
ОВО ПОЧИЊЕ ДА ЛИЧИ НА СЦЕНАРИО ЗА УЗБУДЉИВ СТРИП!
ОВО ЈОШ НИЈЕ НИШТА, АРТУРО!
9

САД ТРЕБА ДА НАЂЕМО ПОГОДНО МЕСТО! ХММ... МОЖДА ИЗА ИДУЋЕ ОКУКЕ!

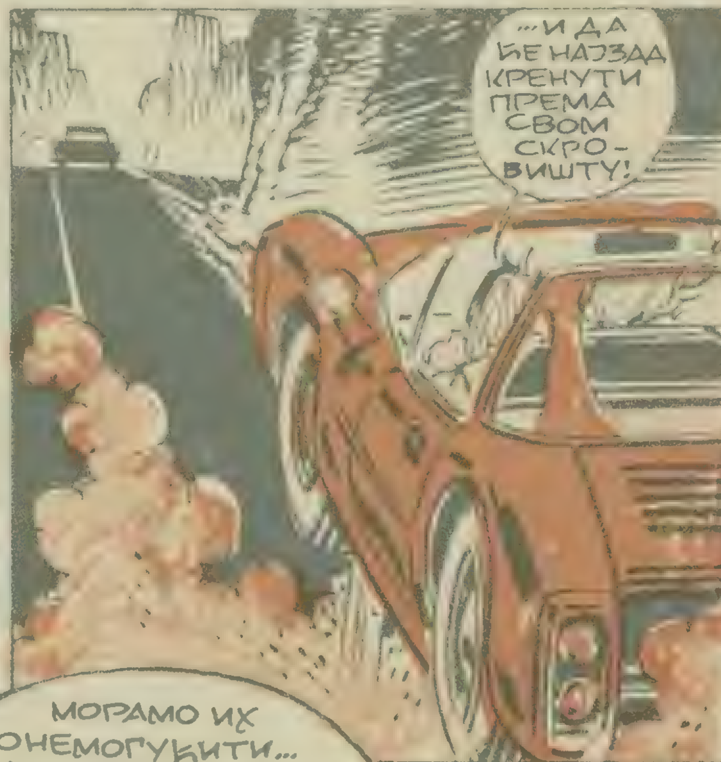

ОХ! ЗАШТО СМО СТАЛИ?
НИЈЕ ТО СВЕ! САД ЋЕМО ЈОШ ДА УГАСИМО ФАРОВЕ...

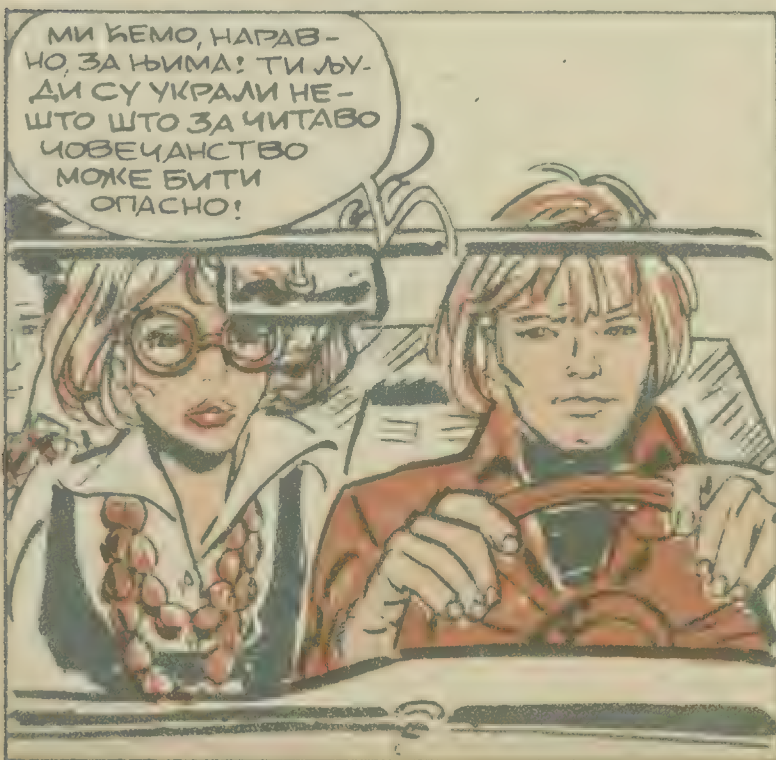

...И ДА ОВДЕ ПРИТИСНЕМО!

ПА МИ СЕ ОДИЖЕМО ОД ЗЕМЉЕ!
ПССТ! САМО МАЛО... ЗАТО НЕ ПОДИЖИТЕ ГЛАС!

НЕЋЕМО МОЋИ ДУГО ДА ЛЕТИМО! ИПАК, И ОВО ЋЕ БИТИ ДОВОЉНО...

ДА ОД ПРОГОЊЕНИХ ПОСТАНЕМО ГОНИОЦИ! НАДАМ СЕ ДА НАС НЕЋЕ ПРИМЕТИТИ...

...И ДА ЋЕ НАЈЗАД КРЕНУТИ ПРЕМА СВОМ СКРОВИШТУ!

МИ ЋЕМО, НАРАВНО, ЗА ЊИМА! ТИ ЉУДИ СУ УКРАЛИ НЕШТО ШТО ЗА ЧИТАВО ЧОВЕЧАНСТВО МОЖЕ БИТИ ОПАСНО!

МОРАМО ИХ ОНЕМОГУЋИТИ... И ДОКОПАТИ СЕ ТОГ АПАРАТА ПРЕ НО ШТО ГА УПОТРЕБЕ! ЗАПРАВО, ЈА МОРАМ! АКО ЖЕЛИТЕ, МОЖЕТЕ СЕ ИСКРЦАТИ!
НИ ГОВОРА! ОХ, КАД БИХ САМО МОГАО ДА ЦРТАМ!
БУДИ РАЗУМАН, АРТУРО! ШТА БИ САД ЦРТАО?

ДЕЛТА ЈЕ СВЕ ИСПЛАНИРАО, НА СВЕ ЈЕ МИСЛИО... СЕМ НА ЈЕДНУ СИТНИЦУ: РАДАР У КОЛИМА КОЈА СУ САДА ГОНИЛИ...
НЕМА СУМЊЕ! ПОВЕЋАВАЊЕ БРЗИНЕ КОЛА КОЈА СУ ИЗА НАС ОДГОВАРА НАШЕМ ПОВЕЋАЊУ БРЗИНЕ! ПРАТЕ НАС!

НЕ РАЗУМЕМ САМО КУДА СУ СЕ ДЕЛА КОЛА КОЈА СМО МИ ПРАТИЛИ!?

А ТИ ШТО НАС ПРАТЕ... ДОЖИВЕЋЕ НЕПРИЈАТНО ИЗНЕНАЂЕЊЕ! УОСТАЛОМ, ЗАШТО ЗАБАДАЈУ НОС У ТУЂЕ ПОСЛОВЕ!

ХОЋЕ ЛИ НАС ОНИ И ДАЉЕ ТРАЖИТИ?
СВАКАКО ДА ХОЋЕ!

ДЕЛТА ЈЕ ПУНОМ БРЗИНОМ УЛЕТЕО У КРИВИНУ И... СЛЕДИО СЕ.

БЛОКИРА-
ЛИ СУ
НАМ
ПУТ!

ПОСЛЕДЊОМ СНАГОМ ДЕЛТА ЈЕ УСПЕО ДА ИЗБЕГНЕ ДА НАЛЕТИ ПРАВО НА ПРЕПРЕКУ АЛИ НЕ И ДА ЈЕ ИЗБЕГНЕ...
ТРАААС!!

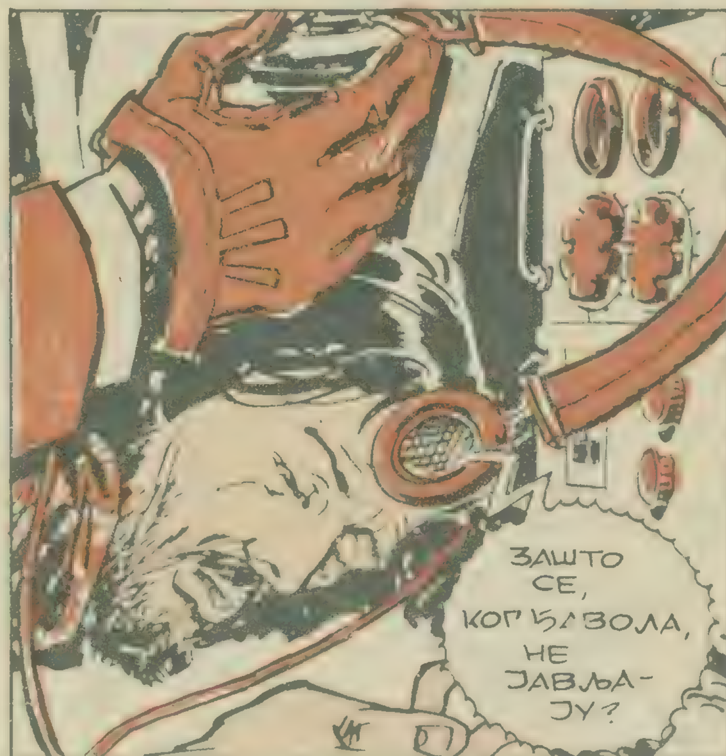

СПУСТИТЕ СЕ НА ПУТ И ДОНЕСИТЕ ОНЕ КОЈИ СУ ОСТАЛИ ЖИВИ... АКО ЈЕ ЈОШ ИКО ОД ЊИХ ЖИВ!

ДОРА ЗОВЕ РУДНИК! ДОРА ЗОВЕ РУДНИК!

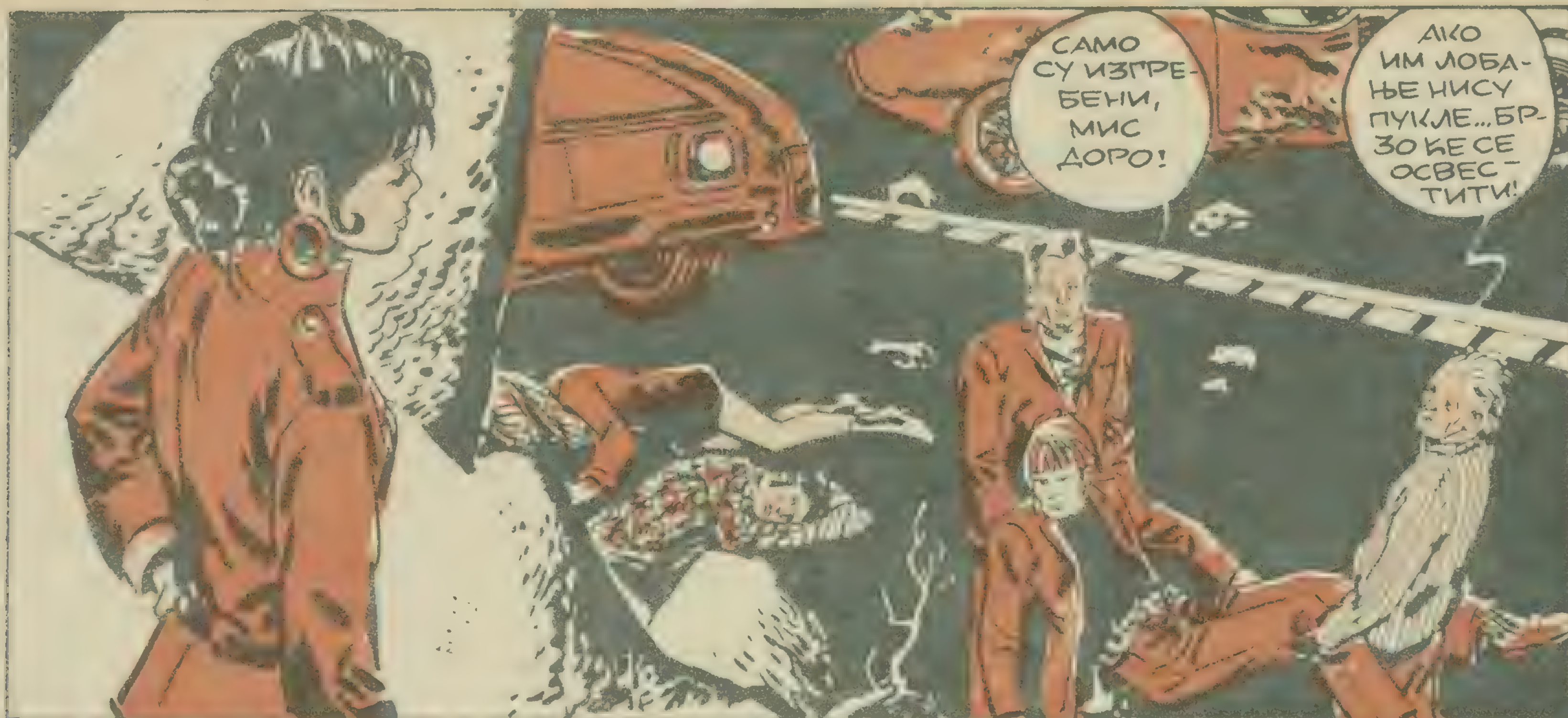

ЊЕН ПОЗИВ ЈЕ СТИГАО ДО РУДНИКА АЛИ НА ЊЕГА НИКО НИЈЕ ОДГОВОРИО...

ДОРА ЗОВЕ РУДНИК! РУДНИК, ЈАВИ СЕ!

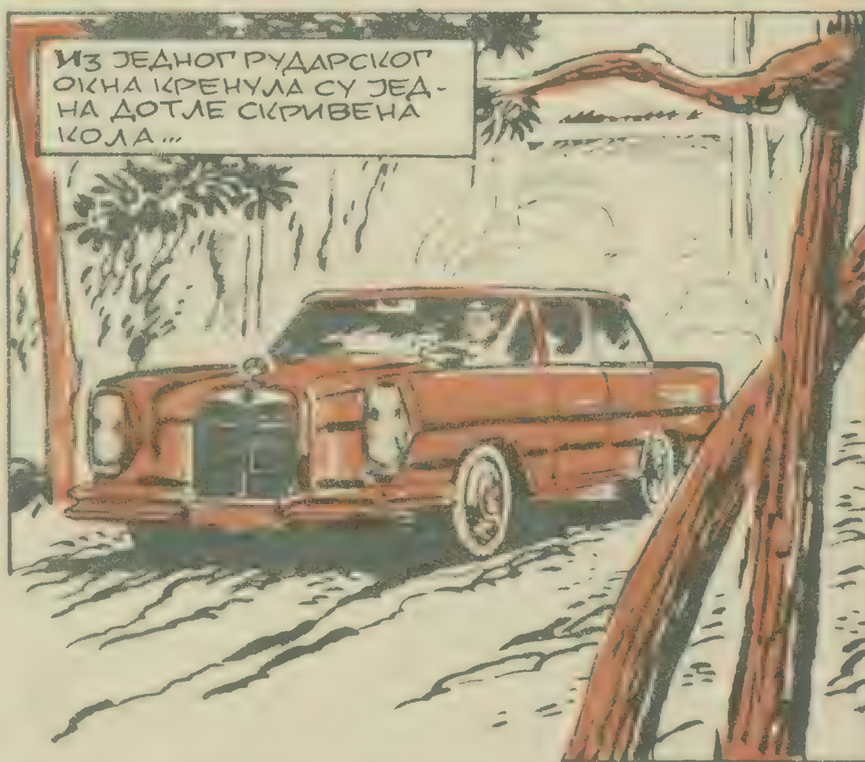

ЗАШТО СЕ, КОГ ЂАВОЛА, НЕ ЈАВЉА-ЈУ?

ГОВО-РИ РУД-НИК!
ЈЕДВА ЈЕДНОМ! МИСЛИЛА САМ ДА СТЕ ТАМО СВИ МРТВИ!

САОПШТИЋУ ВАМ ГДЕ СЕ НАЛАЗИМО! БИ-ЋЕ НАМ ПОТРЕБ-НА ЈЕДНА КОЛА! НЕКА ИХ ПИРС ДОВЕЗЕ!

САМО СУ ИЗГРЕБЕНИ, МИС ДОРО!
АКО ИМ ЛОБАЊЕ НИСУ ПУКЛЕ...БРЗО ЋЕ СЕ ОСВЕСТИТИ!

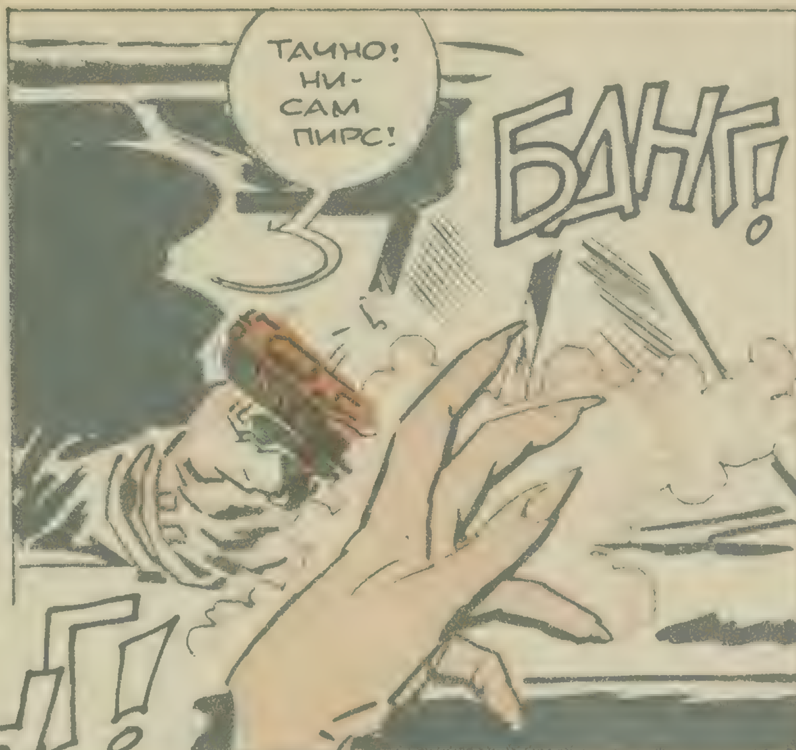

СКЛОНИТЕ ИХ У ЈАРАК... И КОЛА УКЛОНИТЕ С ДРУМА! НИШТА НЕ ТРЕБА ДА ПОДСЕЋА НА САОБРАЋАЈНИ УДЕС... ДА ЉУДИ НЕ БИ ЗАСТАЈАЛИ ИЗ РАДОЗНАЛОСТИ! ТАКО ЋЕМО САЧЕКАТИ ПИРСА!

ИЗ ЈЕДНОГ РУДАРСКОГ ОКНА КРЕНУЛА СУ ЈЕДНА ДОТЛЕ СКРИВЕНА КОЛА...

...ИЗБИЛА НА ПУТ.

ТО ЈЕ ПИРС! БУДИМО СПРЕМНИ!

АЛИ... ВИ... НИСТЕ ПИРС!

ТАЧНО! НИ-САМ ПИРС!
БАНГ!

БАНГ! БАНГ!
БАНГ! БАНГ!

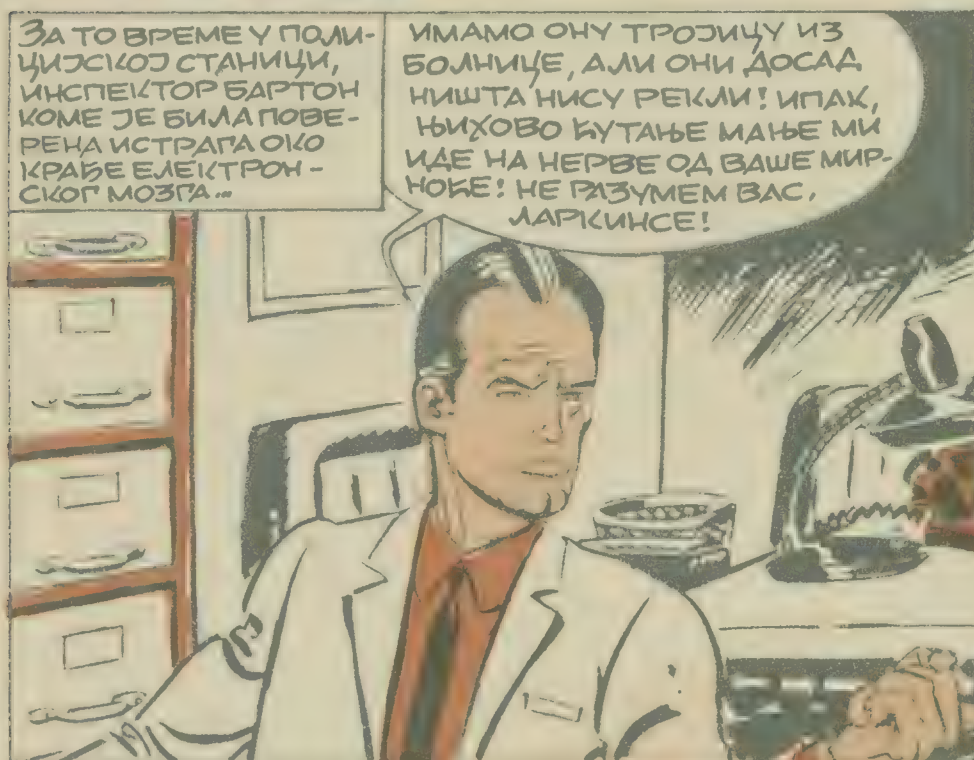

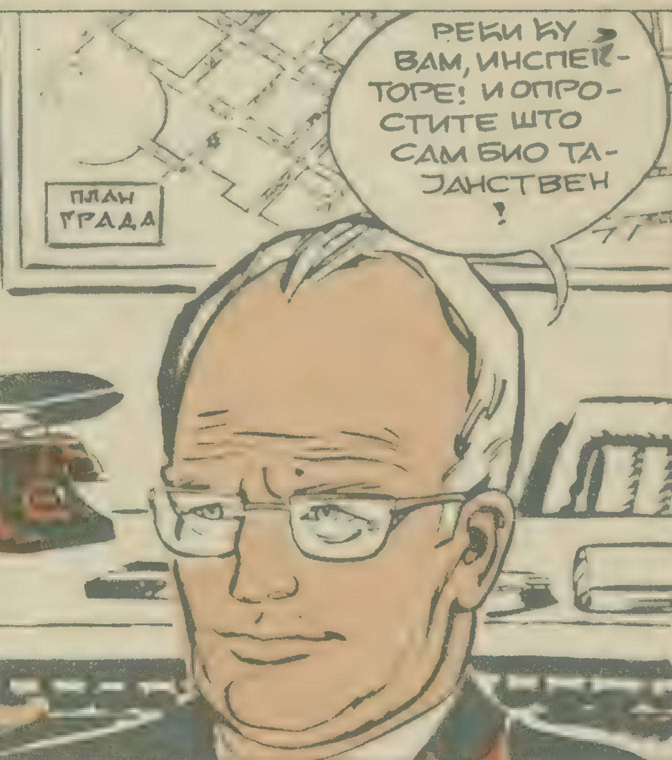

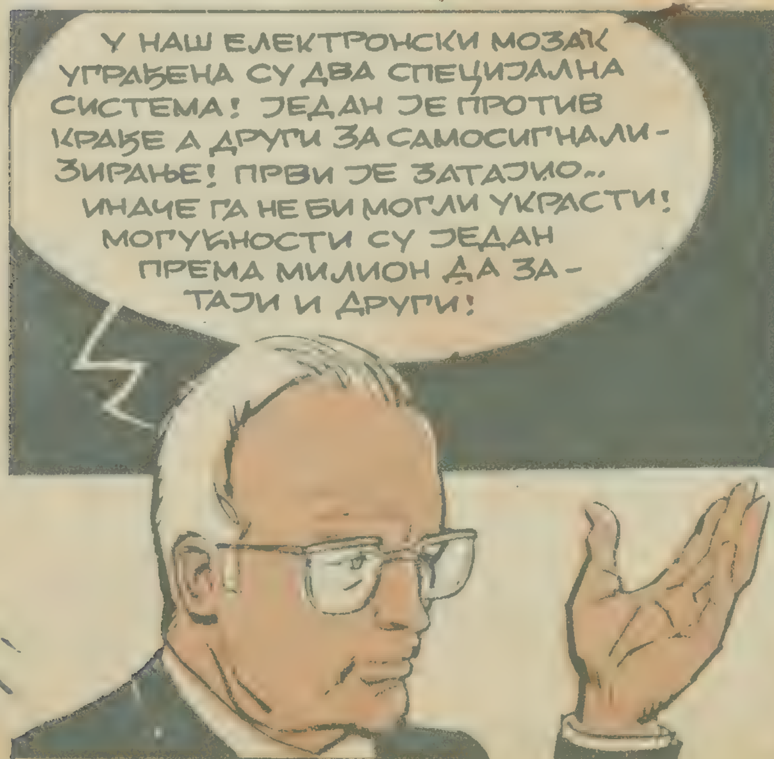

ХУ! ШТА ЛИ БИ СЕ ДОГО-ДИЛО...
... ДА ЈЕ ТАЈ ТИП И НАС СПА-ЗИО?

ДОРО! МОЖЕТЕ ЛИ ДА ГОВОРИТЕ? КАЖИТЕ... ШТА СЕ ДОГОДИЛО! ЗАР НЕ ЖЕЛИТЕ ДА ТАЈ ТИП БУДЕ КАЖЊЕН?
ТО ЈЕ... ТОМИ КАФЕЛИ... ЈЕДАН ИЗ ЛОКАЛНЕ МАФИЈЕ...

ОН ЈЕ... ОН ЈЕ УНАЈМИО МОЈУ ГРУПУ... ДА УКРАДЕ ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК! КАЗАО ЈЕ ДА ЗА ЊЕГА ИМА КУПЦА... ИНДУСТРИЈСКА ШПИЈУНАЖА ... НИСМО ЗНАЛИ ДА ЋЕ НАС ИЗДАТИ! СТАРИ РУДНИК...
ОООХ!

ЗА ТО ВРЕМЕ У ПОЛИЦИЈСКОЈ СТАНИЦИ, ИНСПЕКТОР БАРТОН КОМЕ ЈЕ БИЛА ПОВЕРЕНА ИСТРАГА ОКО КРАЂЕ ЕЛЕКТРОНСКОГ МОЗГА...
ИМАМО ОНУ ТРОЈИЦУ ИЗ БОЛНИЦЕ, АЛИ ОНИ ДОСАД НИШТА НИСУ РЕКЛИ! ИПАК, ЊИХОВО ЋУТАЊЕ МАЊЕ МИ ИДЕ НА НЕРВЕ ОД ВАШЕ МИРНОЋЕ! НЕ РАЗУМЕМ ВАС, ЛАРКИНСЕ!

ПЛАН ГРАДА
РЕЋИ ЋУ ВАМ, ИНСПЕКТОРЕ! И ОПРОСТИТЕ ШТО САМ БИО ТАЈАНСТВЕН!

У НАШ ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК УГРАЂЕНА СУ ДВА СПЕЦИЈАЛНА СИСТЕМА! ЈЕДАН ЈЕ ПРОТИВ КРАЂЕ А ДРУГИ ЗА САМОСИГНАЛИЗИРАЊЕ! ПРВИ ЈЕ ЗАТАЈИО... ИНАЧЕ ГА НЕ БИ МОГЛИ УКРАСТИ! МОГУЋНОСТИ СУ ЈЕДАН ПРЕМА МИЛИОН ДА ЗАТАЈИ И ДРУГИ!

ОБЈАСНИТЕ МИ ТО ПОДРОБНИЈЕ! У ЧЕМУ СЕ САСТОЈЕ ТИ СИСТЕМИ?
А ТАЈ ЋЕ СТУПИТИ У ДЕЈСТВО КРОЗ 25 МИНУТА!

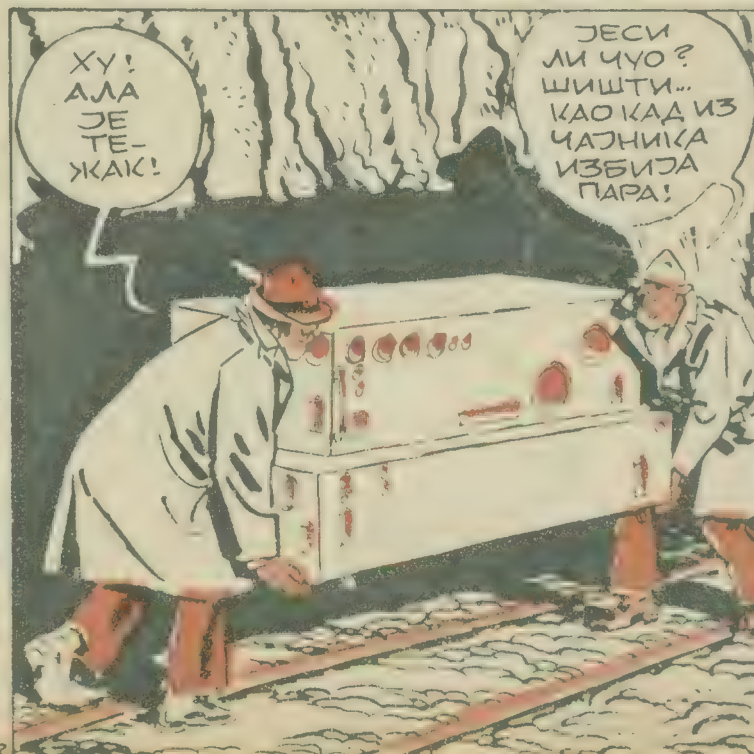

КАСНИЈЕ, У РУДНИКУ...
НАЈЗАД! САД ВИШЕ НИКО НЕ МОЖЕ ДА СТАНЕ ИЗМЕЂУ ТЕБЕ И МЕНЕ! САД САМО ДА САЧЕКАМ КУПЦА... И ЊЕГОВИХ МИЛИОН ДОЛАРА! ХА! ХА! ХА!

А? ЧУЈЕ СЕ АУТОМОБИЛ! МОРА ДА СУ МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ!

ЗДРАВО, МОМЦИ! ЕВО, ОДРЖАО САМ ОБЕЋАЊЕ! ЈЕСТЕ ЛИ ДОНЕЛИ НОВАЦ?

БАНГ! БАНГ! БАНГ! БАНГ!

ИДИОТ! ПА ОН ЈЕ СТВАРНО МИСЛИО ДА ЋЕМО МУ МИ ПЛАТИТИ!
ПОМОЗИ МИ, ЏИМЕ! МОРАМО ГА ШТО ПРЕ ОДНЕТИ ОДАВДЕ!

ХУ! АЛА ЈЕ ТЕЖАК!
ЈЕСИ ЛИ ЧУО? ШИШТИ... КАО КАД ИЗ ЧАЈНИКА ИЗБИЈА ПАРА!

ЏИМЕ! ТО ИЗ ЕЛЕКТРОНСКОГ МОЗГА НЕШТО ИЗБИЈА!
ГАС! ТО ЈЕ ГАС! АДХ!

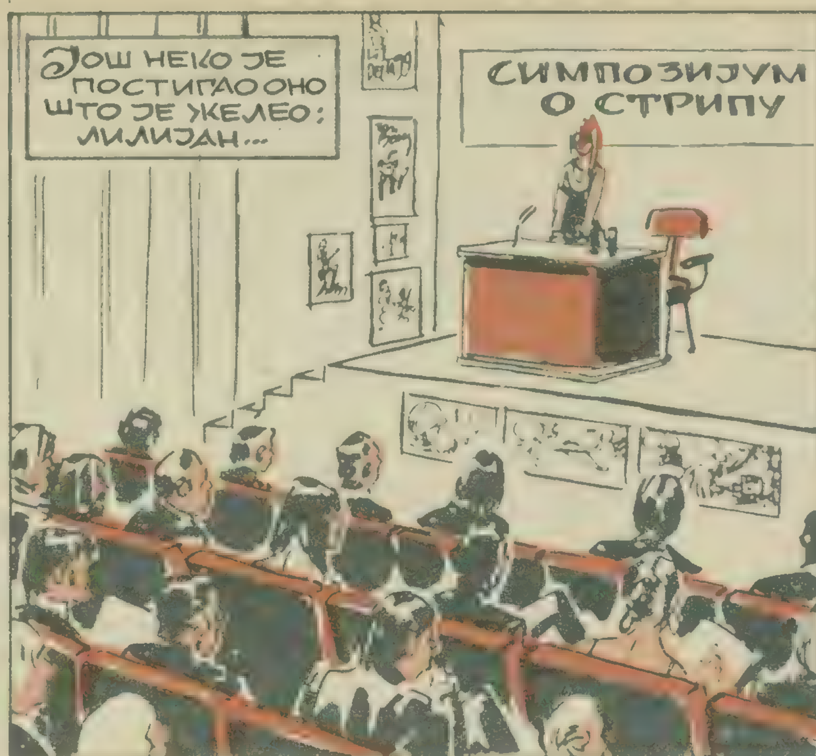

У ТОМ ТРЕНУТКУ...
ВИ МЕ САЧЕКАЈТЕ У КОЛИМА!

ГАС СЕ ВЕЋ БИО РАЗРЕДИО ТАКО ДА НИЈЕ МОГАО ОЗБИЉНО ДА НАШКОДИ ДЕЛТИ ДОК ЈЕ ИСПИТИВАО НАПУШТЕНИ РУДНИК. НИЈЕ МУ ТРЕБАЛО МНОГО ПА ДА СХВАТИ ШТА СЕ ДОГОДИЛО...

ОВА ДВОЈИЦА САМО СУ ОНЕСВЕШЋЕНИ! НЕКЕ ДОЂИ СЕБИ ДОК ПОЛИЦИЈА НЕ СТИГНЕ! ЕЛЕКТРОНСКИ МОЗАК ОДАШИЉЕ РАДИОФОНСКИ СИГНАЛ КОЈИ ЋЕ ПОЛИЦИЈУ ДОВЕСТИ ОВАМО!

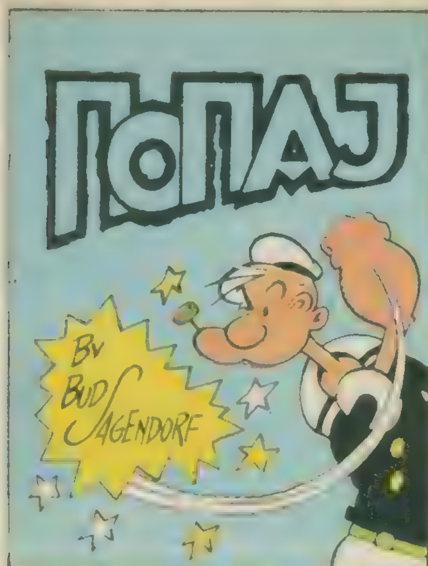

ХАЈДЕМО, ПРИЈАТЕЉИ! БОЉЕ ДА НАС ОВДЕ НЕ НАЂУ! ТЕБИ, АРТУРО, ВИШЕ НЕ ПРЕТИ НИКАКВА ОПАСНОСТ... А МОЗАК ЋЕ БИТИ ВРАЋЕН У ПРАВЕ РУКЕ! ЈА САМ ПОСТИГАО ОНО ШТО САМ ЖЕЛЕО...

ЈОШ НЕКО ЈЕ ПОСТИГАО ОНО ШТО ЈЕ ЖЕЛЕО: ЛИЛИЈАН...
СИМПОЗИЈУМ О СТРИПУ

ВАШЕ ПРЕДАВАЊЕ БИЛО ЈЕ ВЕОМА ЗАНИМЉИВО!
НАРОЧИТО ДЕО О НОВИМ ПРАВЦИМА У СТРИПУ!
СЈАЈНО, ЗАИСТА!
ОНА ЈЕ МОЈА ВЕРЕНИЦА!

...И АРТУРО.
ТРИБУНА
ЛИСТОВИ У СВЕТУ ОТИМАЈУ СЕ О МЛАДОГ ЦРТАЧА

А ЛУ?
АЛИ, ДЕЛТА... ЗАР НЕЋЕШ ДА ЈЕДЕШ? СПРЕМИЛА САМ ТИ...
МОРАМ ДА ИДЕМ, ЛУ! СТРАХОВИТО МЕ ЗАНИМА КАКО АРТУРО НАПРЕДУЈЕ СА СВОЈИМ СТРИПОМ АЛФА 22 И КАКО ЈЕ НАЦРТАО НАШУ ЗАЈЕДНИЧКУ АВАНТУРУ!
КРАЈ

ПОПАЈ
By Bud Sagendorf

МОРАМ ДА ИЗБАЦИМ КРОМПИР ИЗ ИСХРА-НЕ!
МОЈА ЛЕВИЦА СЕ УГОЈИЛА ДВА КИЛО-ГРАМА!

ОДШЕТАЋУ МАЛО ДО ГРАДА... ДА ВИДИМ КОГА ИМА!
МОЖДА ЋУ МОЋИ ДА НА НЕКОМ МАЛО ЗА-ПОСЛИМ СВОЈЕ МИШИ-ЦЕ!

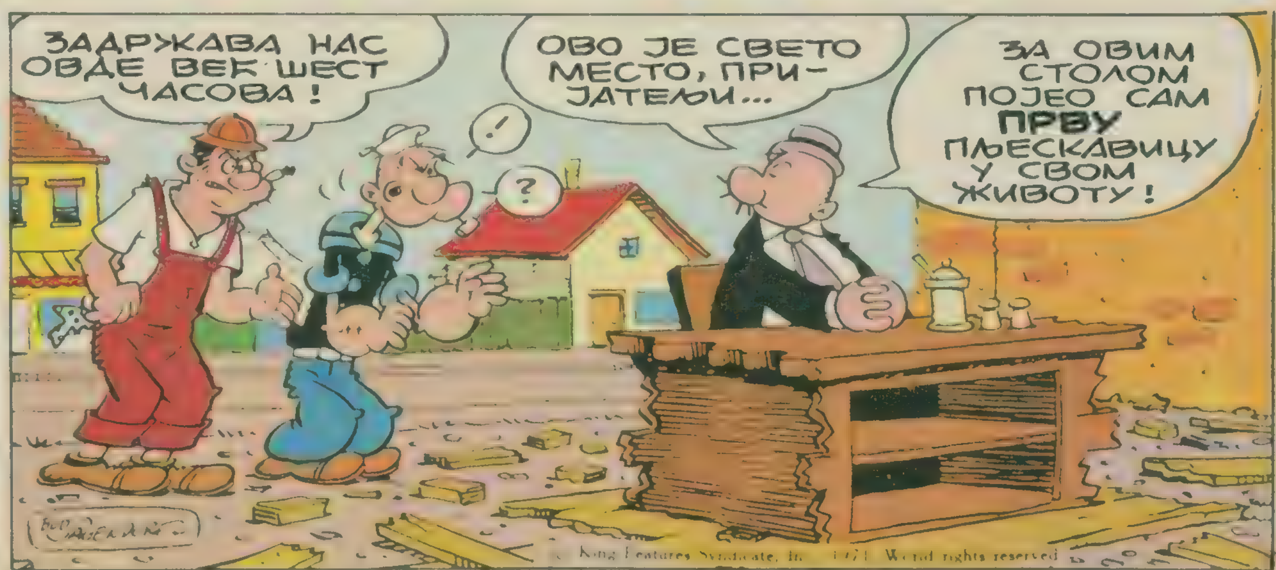

ПОПАЈУ! ПОПАЈУ! ПОТРЕБАН СИ У ГРАДУ!

РУШЕ НЕКУ ЗГРАДУ ПА ИМ ТРЕБА ТВОЈА ПОМОЋ ДА НЕШТО ПОКРЕНУ!

ШТА РЕЧЕ?!
ЗАР НИЈЕ ДИВНО ШТО ГРАД ЗНА КОЛИКО САМ ЈА ЈАК?!

АКО СУ ИМ ЗА ТАЈ ПОСАО ПОТРЕБНЕ МИШИЦЕ, ОБРАТИЛИ СУ СЕ НА ПРАВОГ ЧОВЕКА!
ЈА САМ ПОМЕРИЋУ ТУ ЊИХОВУ КУЋЕРИ-НУ!

Ш... ШТА?!

ЗАДРЖАВА НАС ОВДЕ ВЕЋ ШЕСТ ЧАСОВА!
ОВО ЈЕ СВЕТО МЕСТО, ПРИ-ЈАТЕЉИ...
ЗА ОВИМ СТОЛОМ ПОЈЕО САМ ПРВУ ПЉЕСКАВИЦУ У СВОМ ЖИВОТУ!

БАТИНЕ КОЈЕ СЕ ПАМТЕ

ЗБОГ ЛОПТЕ МАСТИ

Нана никада није сазнала колико ме је поклон за њу болео — читавих десет дана нисам могао да седнем као човек.

Грцајући у сузама оптуживали смо једно друго.

Отац ми је умро још 1938. године и за собом оставио стару хрому мајку, маму, сестру и мене. Одмах после четрдесетодневног помена бака се од нас одселила јер се мама и она нису добро слагале, па је било боље да живот наставе одвојено. И како у детињству године брзо пролазе, прошле су и оне мирне, предратне. Дошао је рат, а са њим оскудица у свему, нарочито у храни.

Наша бака, коју смо сестра и ја од милоште звали нана, живела је тешко са својом минималном породичном пензијом за коју је могла да купи само оно мало намирница што јој је припадало на карте за исхрану. Али, била је толико поносна да нама о томе никада није говорила.

ЗАКЛЕЛИ СМО СЕ

Једном приликом, у зиму 1942. године, сестра и ја кришом смо отишли код нане и затекли је за ручком. Јела је незапржен пасуљ. На наше питање зашто то једе одговорила је да нема масти, али да је много здравије хранити се незапрженим јелима. Осим тога рекла је да је пост и још свашта напричала да би нас убедила како је тако боље.

Некако у то време ми смо заклали свињу која у ствари и није била права свиња него овеће прасе. Сваког јутра читаве те јесени одлазио сам на њиву Влаје кириције код кланице засађену шећерном трском где сам за 50 или 100 динара могао да наберем пуну веш корпу лишћа. Мама га је затим кувала у лонцу, мешала са тешко набављеним кукурузним мекињама или јармом и давала нашој гици да једе.

Ту гицу смо и сестра и ја много волели, а ја сам на њеном обору склепаном од старих дасака крупним словима написао: ЦОКА КРМАЧИЋ. Гица је из дана у дан дебљала, па је дошао и толико жељно очекивани тренутак када смо је заклали и насладили се месом. Оно мало меса које смо иначе добијали на купон састојало се више од пуждре и жила него ли меса.

На повратку од нане сестра и ја размишљали смо како да јој помогнемо и донели смо одлуку. Договорили смо се да крадом, да мама не зна, из канте у остави кашиком нагребемо масти, увијемо је у папир и однесемо нани. Заклели смо се свим и свачим на свету да ниједно од нас о томе неће никоме проговорити ни речи.

То смо урадили оног дана када је мама морала у школу на родитељски састанак. Ствар сам обавио ја, веома вешто, да нико није могао да примети да је маст гребана. Скидао сам слој по слој и маст онако хладну лепио у лопту. Кад је лопта довољно порасла, увио сам је у новину и стрпао у џеп зимског капута. Капут је био стар, постава поцепана и лопта је кроз џеп пропала ван домашаја руке. Био сам сигуран да ће све проћи добро и неприметно.

КОМЕ СЕ ОВО НОСИ?

Око подне стигла је из школе мама прилично забринута јер је тамо чула како деца растурају партизанске летке. Зато је одлучила да претресе наше школске торбе и види шта је у њима. Ту, осим књига и свезака, није било ничег. Тада је прешла на капуте. У сестрином није, наравно, ништа нашла и ја сам се лепо охладио кад је прешла на мој. Мајка је турнула руку у џеп, па све дубље — док није наишла на лопту од масти! У први мах помислила је да је бомба и згранула се када је одвила новину.

— Тако, дакле — рекла је — а коме се ово носи?

— Нани ... — промуцао сам.

— Ништа, ништа, сад идите у школу, а када се вратите, разговараћемо!

То поподне било ми је ваљда најдуже у животу. Читаво време мислио сам само како да избегнем батине које су, знао сам, биле неминовне. Размишљао сам и да побегнем од куће, али то није било никакво решење јер због полицијског часа не бих далеко одмакао. А и код кога да одем? Код нане нисам смео пошто би ме тамо прво тражили. Осим тога није долазило у обзир да јој признам шта сам урадио. Да се правим болестан није вредело јер нисам умео да глумим.

Мислио сам како би било лепо да се часови одуже бар за месец дана или да се нешто догоди па да нас не пусте кући. Стотину неостваривих замисли врзмало ми се по глави, али је било очигледно да сви путеви воде кући где ме је чекала мајка.

Зазвонило је и последње звоно и док су сва деца потрчала кућама, ја сам се вукао ногу пред ногу, као да идем на губилиште. Сестра се већ била вратила, мајка је нешто пословала по остави. Вечерали смо, а ја сам се држао за вилицу правећи се да ме боли зуб.

— Ја ћу те већ излечити! — изјавила је мама.

СРЦЕ БЕЗ МИЛОСТИ

Чим се вечера завршила, мајка је устала и из собице донела комад каиша који смо сестра и ја звали чудним именом СУГУБИНА. Мама га је нашла када је једном ишла у истоимено село и од тада он је служио за наше васпитање.

— Свлачи панталоне! — чула се команда, извршна и без поговора. Послушао сам.

— И гаће! — гласила је друга команда.

Сада је већ ишло мало теже. Почео сам да кумим и молим, обгрлио сам мајку око колена покушавајући да је тронем најлепшим речима. Али, њено срце није се раскравило.

— Лези преко столице!

Легао сам и Сугубина ме је ошинула као гром. Вриснуо сам, слетео са столице и урлајући од бола почео да скупљам крпаре са пода и стављам их на себе. Мајка ме је и даље шибала. Спасла ме је комшиница, тетка Кристина, која је чула моје вапаје. Сестра је прошла слично, али је имала попуст јер није свлачила панталоне и гаће.

Грцајући у сузама оптуживали смо једно друго. Ја сам прво помислио да ме је она издала, али када је и она добила батине та сумња је отпала. Боље да сам њу пустио да сакрије лопту масти јер је била млађа и мамина мезимица, па је мама не би онолико претраживала, али ја сам инсистирао да будем тај који ће обрадовати нану!

Сутрадан је мама ону лопту масти умотала у бели папир, наредила нам да се лепо обучемо и да је однесемо нани. Нана никада није сазнала да је мене та масна лопта толико болела да 10 дана нисам могао да седим.

Мама је и данас жива. Често, када се сви састанемо, причамо о овом догађају нашој деци која се заједно са њом слатко смеју не верујући да је њихова добра и нежна бака могла да буде тако немилосрдна када је била у питању крађа, па макар и лопте масти.

Мирослав Динић,
учитељ, 21312 Баноштор
Хонорар: 250 н. д.

ДОЖИВЉАЈИ ИБН ТУПА

БАЛЕРИНА НАД

МЛАДУНЧАД ДИВОКОЗЕ СУ ВЕОМА НЕОБИЧНЕ БЕБЕ: ВЕЋ НЕКОЛИКО ЧАСОВА ПОСЛЕ РОЂЕЊА НЕМОГУЋЕ ИХ ЈЕ УХВАТИТИ!

Пре сунца напустили смо наше преноћиште у националном парку ла Вананоаз. Желели смо да видимо дивокозу, најнеухватљивију животињу у планинама Европе и морали смо добро поранити. Напољу, у свежини сивобелог свануħа, наш водич Дидије Жалабер показао нам је неколико врхова изгубљених у измаглици:

— Да покушамо тамо рекао је и повео нас стрмом стазом која се кривудајући пела између борова, јела и тиса. Кад смо стигли до краја шуме, на висини од 2500 метара, водич застаде на једној стеновитој заравни и очима принесе доглед:

— Погледајте! — позвао нас је тихо. — Има их пет.

И заиста, на непун километар од нас видели смо неколико покретних силуета међу стенама.

САМО ТИХО!

— Покушаћемо да им се приближимо — промрља Жалабер. Пошто је одредио правац ветра, он се погну и мачјим ходом, стопу по стопу, поче обазриво да прелази са стене на стену. Следили смо га без речи.

Били смо на неких две стотине метара пред циљем кад нас је Жалабер зауставио лаким покретом руке. Сматрао је да није потребно да идемо даље. Животиње су већ изгледале узнемирене и он није желео да их наше присуство натера у бег. Прикрали смо се нечујно иза једне велике стене и почели да их посматрамо с искреним уживањем.

Предео пред нама био је заиста величанствен. Високи гребени пресецали су на гибе на којима су дивокозе пасле ситну и оштру планинску траву и маховину. Бели пенасти облаци као да су додиривали стрме литице у висини. Али, ништа се није могло упоредити с лепотом самих животиња. Њихово смеђериђе крзно, са жућкастом мрљом на грлу, светлуцало је на јутарњем сунцу. Са чела сваке дивокозе уздижу се два мала фина рога, која расту скоро паралелно и онда се, готово при самом врху, нагло повијају уназад. Кратак, доста чупав реп стално је у покрету.

Притајени и непокретни посматрали смо их цео сат. За то време дивокозе су пасле, лагано се пењале узбрдо и једна по једна замицале међу стене. Кад је нестала и последња, сишли смо до коначишта, изненађени и узбуђени што постоје животиње способне да се с лакоћом крећу у тако разређеном ваздуху и пределу где се невешт посетилац сваког тренутка може суновратити у стеновиту провалију.

ВЕЛИКО СРЦЕ

Дивокоза је потпуно прилагођена животу на великим висинама. Растом понекад достиже величину домаће козе а већи примерци тешки су и до 45 килограма. Због живота на разређеном ваздуху плућа су јој изразито развијена, као и срце које је за 30 одсто веће од човечијег. Без напора се пење на висину од

Д ПРОВАЛИЈОМ

3000 метара и с лакоћом савлађује најстрмије успоне и косине. Стеновиту, неравну стрмину дугу око 400 метара прелази за пет минута. За исти пут, добро увежбан човек потрошио би пуна два часа хода.

„Планинска антилопа", како неки називају дивокозу, борави на високим планинама, од Пиринеја и Апенина до Кавказа. Године 1901. стадо ових лепих животиња пренето је и на Нови Зеланд где су се брзо одомаћиле и размножиле у високом горју. Па ипак, дивокоза за већину научника и ловаца остаје симбол Алпа, где их и данас, мада је због сталног присуства човека и индустрије све мање праве, чисте и незагађене природе, има много. Али, и даље су неприступачне. Одувек навикле на опрез и опасност, повукле су се пред човеком и цивилизацијом у пределе неприступачне и сиромашне храном, али „богате" — слободом

Од свих планинских животиња, дивокоза је једна од оних којој се човек најтеже приближава. Њене испупчене очи виде све унаоколо, а префињено чуло мириса открива присуство човека на даљину од 800 метара уз ветар. Развијен слух код дивокозе упозорава је и на најмањи сумњив шум. Легендарна због своје љупкости и хитрине, дивокоза може једним скоком прескочити понор широк седам метара, косину од осам метара или одржавати равнотежу на делићу стене величином као метални новчић, и све то с изненађујућом лакоћом.

КРАМПОНИ НА ПАПЦИМА

У швајцарском националном парку, у близини Зарнеза, где смо отишли неколико дана касније, видели смо једну дивокозу како се тумарајући спушта низ нагиб од 60 степени покривен снегом. Захваљујући испупченим квржицама које се налазе иза папака, што је, у ствари, остатак некадашњег ножног прста, дивокоза се помоћу тих необичних крампона вешто вере по залеђеним и глатким стенама. Иначе, цела нога код дивокозе изврсно је прилагођена ходу по литицама. Њена карлица и лопатице скоро су хоризонталне па јој и то омогућава и скаче заиста виртуозно. Способна је да скочи, и то без залета, преко пет метара у висину или да се елегантно вине са литице високе као два спрата и да се, после кретања кроз ваздух више сличног лету него падању, лако спусти на тле. Њено латинско име »Rupicapra rupicapra,« што значи „коза са стене" заиста јој изванредно одговара.

Како на врховима планине наилази само на ретку вегетацију, дивокоза се прилагодила и једе готово све на шта наиђе: цвеће, траву, кору дрвета па чак и борове иглице којих се клоне многе животиње јер се тешко варе. Лижући крзно догађа јој се да прогута сопствене длаке, а једући кору четинара — смолу. У току процеса варења, ови „непожељни" залогаји образују тврде и глатке куглице које остају у стомаку дивокозе и уопште јој не сметају. Некада су људи овом „дивокозином камењу" придавали готово магичну моћ, али је доказано да је то далеко од истине.

Према мишљењу доктора Кремера, природњака на универзитету у Цириху, који је три године проучавао дивокозе, ове необичне планинске животиње живе у стадима, која се састоје и од 50 животиња подразумевајући и женке са којима иду и младунци до две године. Старији мужјаци се одвајају и воде готово усамљенички живот, тако да брига око вођења стада и неге младих пада на мајке. Ако неко од младунаца скрене с пута или му запрети опасност да због неопрезности падне у провалију, мајка му оштрим звиждањем наређује да јој се врати.

ИЗВИНИТЕ, ЗАУЗЕТО!

Новембар и децембар, месеци кад су на планинама снег и студен већ увелико завладали, уносе наглу промену и у дотад „незаинтересовано" понашање мужјака. Јарци почињу да лутају шумом и да се снажним роговима чешу о стабла или стене. Али, то необично трљање рогова о дрвеће није само оштрење ионако убојитог оружја пред борбу. Тајна оваквог понашања је у нагону и у две мале жлезде, велике као јаје, које се налазе при корену рогова дивојарца. Наиме, ове жлезде луче течност јаког мириса, и стабло или стена које је мужјак чешао роговима опомињу женке на њихово присуство, а супарнике да је то већ заузета територија.

ДВОБОЈ ЗА ЛЕПОТИЦУ

Понекад је трљање рогова о стабло или стену ипак оштрење тих необичних сабљи пред бој. Јер, примамљивање женки или означавање „своје државе" не прође увек мирољубиво. Стари мужјаци, који су већ на измаку снаге и власти, приморани су покаткад да бране своју територију или да се боре за лепотицу коју су изабрали. Борба, коју женка посматра мирно и достојанствено, најчешће се завршава безболно и без употребе рогова и папака. Мужјаци као да осећају да није добро за врсту ако се боре на живот и смрт. Оштрина и убојитост њихових рогова долази до пуног изражаја кад их нападне ловачки пас, нека звер или човек. Ако мужјак не може да бежи или ако је приморан на одбрану, његови велики и снажни рогови често као оштар мач прободу противника.

На крају борбе за женку, кад један од противника увиди да је побеђен, настаје необичан и истовремено леп призор: супарници трче један иза другог, прескачу литице, пењу се и скачу до потпуне изнемоглости. Тек тада противници полазе сваки својим путем: победник с невестом да оснује нову породицу, а побеђени да тражи другу, повољнију прилику. И све ово понавља се сваке зиме кад дође време парења.

Почетком зиме, кад ударе већи снегови и студен ојача, дивокозе мењају крзно и уместо смеђерићих длака њихово витко, мишићаво тело покрива тушће крзно црне и беле боје. Дуж кичме длака је нарочито густа и дугачка око 25 сантиметара. Тамна је, осим на врху где је сребрносива. Овом оштром длаком ловци често украшавају своје шешире, нарочито ловци Тирола.

С доласком јаких мразева дивокозе се спуштају ниже у потрази за храном и заклоном у четинарским шумама. Дуге и јаке зиме многе дивокозе и не преживе, нарочито мужјаци, јер у новембру и децембру, у време парења, не једу готово ништа. Тада многи од њих изгубе и до 25 одсто од своје уобичајене тежине. Због тога је разумљиво зашто је лакше срести стару женку него старог мужјака.

НЕУХВАТЉИВЕ БЕБЕ

Младунци обично долазе на свет с првим лепшим топлијим данима. Између половине маја и половине јуна скотне мајке се крију по пукотинама стена или на травнатим испустима и ту, у самоћи, доносе на свет једно, ретко два младунчета. Дивљи јарићи су необично „напредни" после двадесетак минута живота већ ходају, после једног часа и скакућу, а према тврђењу зоолога доктора Кремера, неколико часова после рађања немогуће их је ухватити. Очигледно је да се мајка природа добро побринула за безбедност младих дивокоза.

Младунци су послушни и не одвајају се од мајке, сем кад се занесу у игри, све док и сами не буду способни да буду родитељи.

— Старост дивокоза одређује се према роговима који почињу да им расту у току друге или треће године, — каже доктор Кремер. — Сваке године нови рогови потискују старе. Код једне старе дивокозе избројао сам 18 година на роговима. Она је, значи, имала 18 година, јер сваки год значи једну годину, као код пресеченог стабла.

Највећи дивокозин непријатељ је зима. Велики снег спречава је да дође до хране. Ни човек није ништа мање опасан за дивокозе од зиме. Ловци су крајем XIX века готово сасвим истребили дивокозе које су живеле у Швајцарским Алпима. Људи их убијају због укусног меса, лепих рогова и скупоценог крзна. Због свега тога и због људске непромишљености дивокоза је данас веома ретка и плашљивија него раније. Нестане ли потпуно, природа и човек ће бити сиромашнији за једну заиста дивљу и ретко лепу животињу.

Е. Долер

Дан BARRY

ФЛАШ ГОРДОН

У ИДУЋЕМ БРОЈУ: **КИНГОВА КЋИ!**

Пламени језици лизали су са свих страна.

КРОЗ ВАТРЕНУ БРАНУ

СВИ СМО ОЧЕКИВАЛИ СМЕХ И РАДОСТ. ИЗНЕНАДА, РУМЕНИ ЈЕЗИЦИ ПЛАМЕНА ОБАВИЛИ СУ НАША ТЕЛА.

Само што је почело приказивање филмова Чарлија Чаплина када се необична филмска представа на миноловцу „Стедфаст" претворила у прави пакао. Још пре неколико тренутака четрдесет људи смејало се човеку у широким панталонама с полуцилиндром на глави, а сада су вриштали и покушавали било како да спасу животе.

ЧАРЛИ ЧАПЛИН У ТРПЕЗАРИЈИ

Наш брод се управо вратио са чишћења мина на источној обали и сви смо се радовали викенду у Доверу. Међутим, у суботу 9. марта 1946. године, брод се укотвио изван луке Довер. Обавештени смо да је излазак на обалу одложен.

Зачуо се ироничан смех када нам је речено да ће нам, као нека врста утехе, у 19 сати бити приказани Чаплинови филмови у свеже обојеној трпезарији на горњој палуби. Петнаест минута пре почетка представе затворио сам собу са радио-уређајима и пошао с телеграфистом Едијем Џорданом у бродски биоскоп, ако се преуређена трпезарија уопште тако могла назвати.

Пројектор је постављен у трпезарији, а филмско платно разапето преко врата. Ролне филма налазиле су се у близини пројектора. Сећам се како сам Едију поменуо да би филмске ролне лепо плануле када би неко бацио шибицу на њих. Морнари који су стајали у близини и чули шта сам рекао насмејали су се. Јер, морнари воле да се шале са страшним стварима.

Када смо ушли у трпезарију, она је већ била пуна. Они који су дошли раније заузели су све клупе и ми смо могли само стајати.

Кад је ушао и последњи морнар, затворена су врата иза разапетог платна јер је после представе све морало бити спремно за редовну контролу која се обављала у 21 час.

КАКО ДО ВРАТА?

Чим је прва ролна филмске траке почела да се окреће, осетио сам мирис дима. Неколико тренутака касније пламен је лизнуо са ролни целулоидне траке, обавио људе који су стајали у близини пројектора, пренео се на платно и направио ватрену брану испред врата. Убрзо је изгледало да пламени језици лижу са свих страна. Браде су почеле да смрде, одела су горела, док су се уплашени људи повлачили пред целулоидом који је буктао све жешће. Кретали су се уназад ка зиду крај којег сам стајао. За тренутак сам заборавио пожар. Налазио сам се у опасности да се на мене сруши полица с књигама уз коју сам био притиснут мноштвом тела.

А онда је неко у близини врата имао довољно присебности и храбрости да поцепа запаљено платно и отвори врата иза њега. Упаљена тела су нагрнула напред и ја сам био ослобођен њиховог притиска. Врата ка спасу била су отворена. Међутим, требало је протрчати кроз пламени обруч. Трпезарија је била испуњена густим димом који је штипао очи и терао на кашаљ. Збрка је била потпуна. Пламеном је сада било осветљено све: столови, клупе, људи. Осећао сам како ми врелина пржи лице и чуо сам како ми цврчи коса.

Неко је викнуо:

— Клекните! Испузите напоље!

Сви смо панично почели да пузимо ка отвореним вратима. И мене је понела плима људских тела. Свако је знао да мора изићи. Остане ли у трпезарији, ту га чека само пламен.

ДИВНА ХЛАДНА ВОДА

Ни данас не знам како смо сви успели да се провучемо кроз те иглене уши од врата. Али, успели смо, и то је најважније.

Још увек не верујући да смо ван пламена, изненада сам на лицу осетио дивну хладну воду из шмркова ватрогасне чете. Ватра на нашим косама и оделима била је угашена. Ватрогасци нису могли да управе водени млаз у трпезарију јер би нас поново одбацили у пламен.

Осетио сам ужасан бол на лицу и рукама. Рукави моје униформе су изгорели. Све што је остало од моје, некад смеђе, густе косе претворило се у шаку сагорелих гаравих власи.

Свега за један сат пожар је угашен, брод одведен у луку а најтеже повређени пренети у болницу. Захваљујући брзини и храбрости спасилаца само један морнар је погинуо. У болницу су смештена 33 члана посаде, неки са тешким опекотинама. Ја сам био један од оних срећних који су прошли без тешких повреда, али више него уплашен.

Шта је изазвало пожар — није се могло утврдити. Једни су сматрали да је на ролне филма бачена упаљена цигарета. Други су, опет, тврдили да је ватра планула од покварених електричних инсталација.

С тугом сам посматрао водом поплављену и од пламена нагорелу и чађаву трпезарију. По њој су пливале чаше и делови намештаја. Ја сам, као и сви моји другови, волео наш брод. И сада, посматрајући га тако оштећеног, осећао сам једно: то се није смело догодити.

Вилијам Ведли

ИСТОРИЈСКЕ

ХАНЗЕАТСКИ ГРАДОВИ

Ханзеатске заставе разликују се зависно од градова који су сачињавали савез. Застава Риге (на слици горе) носи у обрнутим бојама знак тевтонских витезова. У доњем реду, с лева на десно, су заставе ханзетске зоне у Новгороду и градова Штралзунда, Ростока и Данцига.

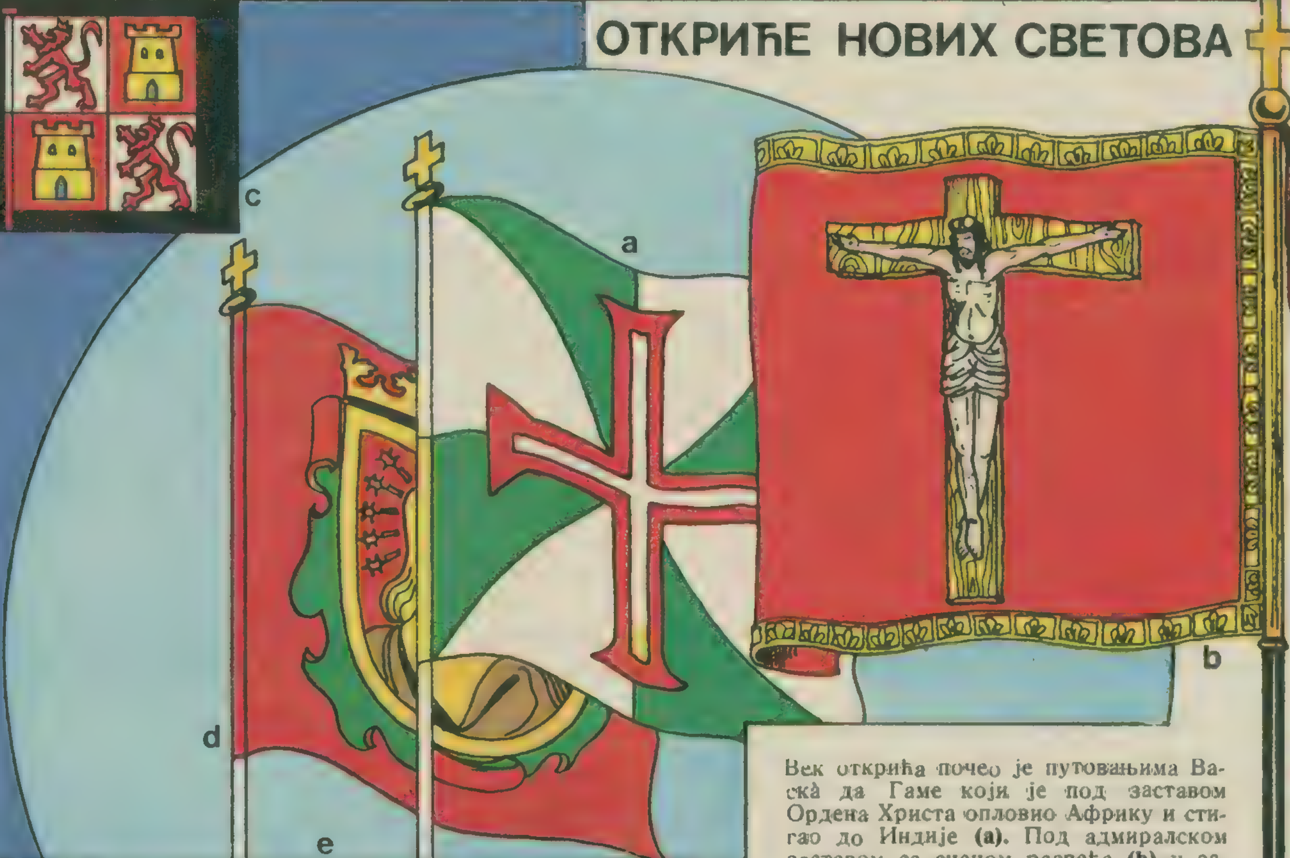
Када су половином 13. века градови Либек и Хамбург основали ханзу — савез за заштиту и унапређење трговине — тешко је било и претпоставити да ће већ крајем тог века у савезу бити преко 90 градова. Свој процват ханза је доживела нарочито у 14. веку када је обухватала све важније градове од Холандије до Кракова, чиме је практично контролисала трговину тадашње Европе, нарочито на северу.

ВИТЕЗОВИ И СЕЉАЦИ

Док су се у време мира у средњем веку племићи често удруживали у турнирске групе, кметови су се удруживали када је требало дизати буну. На слици лево једнорог — застава једне племићке турнирске групе а десно застава сељачке буне — „Савеза цокуле" из 15. и 16. века.

ОТКРИЋЕ НОВИХ СВЕТОВА

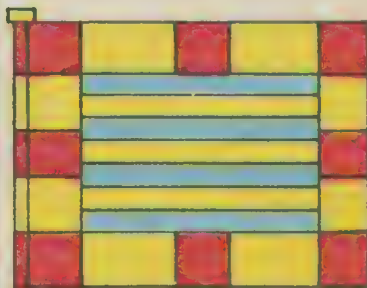

Протестантизам у Низоземској у крви је гушио војвода од Албе. На његовој застави у помоћ се призивао и Бог.

Век открића почео је путовањима Васка да Гаме који је под заставом Ордена Христа опловио Африку и стигао до Индије **(a)**. Под адмиралском заставом са сценом распећа **(b)** и заставом Кастиље и Леона **(c)** Колумбо је открио Америку. Тридесет година касније, носећи заставу са ликом мадоне **(d)**, шпански освајач Кортес срушио је у Мексику царство Монтезуме. Дуги низ година после тога у многим колонијама вијориле су се заставе Шпаније и Португала **(e)**.

Застава шведског краља Густава Адолфа из династије Ваза, једног од највећих војсковођа из времена тридесетогодишњег рата.

РУСИЈА

Средином 16. века, у доба владавине руског цара Ивана Грозног настала је у Русији застава која је била богато украшена извезеним ликовима светаца, фантастичним животињама и деловима текстова из молитава и Јеванђеља. Крајем 17. века кнез Пожарски, један од вођа отпора пољској најезди, развио је своју, такође старинску, заставу, са ликом Христа и текстовима из молитава. Савремене заставе у Русију је увео Петар Велики.

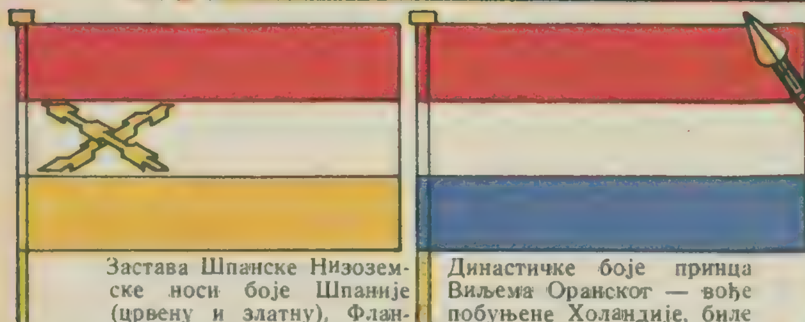

ЗАСТАВЕ 2

СТОГОДИШЊИ РАТ

Рат између Француске и Енглеске око наслеђа династије Плантаџенет трајао је 116 година. Рат се углавном водио на тлу Француске. Владари из Енглеске ставили су на своју заставу француске кринове **(a)**. Славна ратна застава Француске — Орифлана **(b)** често је падала у рату све док Јованка Орлеанка није окупила Французе под своју заставу **(c)**. Са одласком Енглеза мир није дошао. Напротив, нови француски непријатељ сада се звао бургундски војвода Карло Смоли чија је застава **(d)** приказана уз заставу краља Луја XI **(e)**. На слици се види застава Фландрије око које је овај рат и вођен **(f)**.

РЕФОРМАЦИЈА И КОНТРАРЕФОРМАЦИЈА

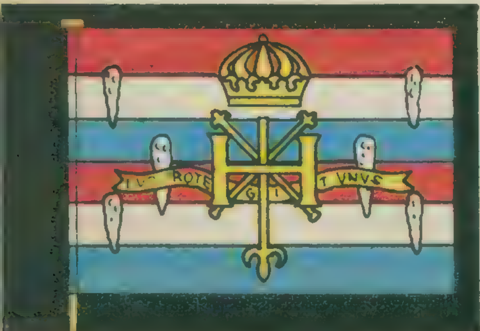
Застава Шпанске Низоземске носи боје Шпаније (црвену и златну), Фландрије (црвену и сребрну) и две стилизоване гране.

Династичке боје принца Виљема Оранског — вође побуњене Холандије, биле су црвена или наранџаста, бела и плава.

После смрти Карла V низоземске поседе наследио је шпански краљ Филип II. Убеђени католик, Филип ће од Низоземске створити поприште верских ратова.

Верски ратови у Европи распламсали су се свом жестином 1517, од дана када је Лутер објавио своје тезе. Највише су страдали Немачка, Француска и Низоземска. Вршени су страховити покољи од којих су неки, као што је онај познат као Вартоломејска ноћ, постали легендарни. У Француској рат ће се завршити ступањем на престо краља Новаре Анрија IV који ће се одрећи протестантизма због круне, а у Немачкој без победника.

После убиства војводе од Гиза вођа француских католика војвода Де Мајен, обојио је кринове на застави црном бојом **(a)**. Његов противник, француски краљ Анри IV под заставом хугенота **(b)** први је увео у француску заставу тробојку **(c)**.

КРАЈ

Петком у Забавнику а понедељком на Радио-Београду I, у емисији ВЕЧЕ УЗ РАДИО, најбољи певачи, ансамбли и хитови!

ХУ

Већ пуну деценију група „ХУ" је врхунска атракција у свету популарне музике. Захваљујући великим хитовима и успелим наступима овај квартет из Лондона брзо избија на површину.

★★★

Историја групе је мање-више позната: основао ју је 1964. године Пит Таузент, син кафанског саксофонисте, иначе студент уметности. У то време је постојала група „Дитоурс" у којој су свирали Џон Ентвистл и Роџер Далтри. Како им је свирање туђих композиција досадило одлучују да крену новим путем. У некој посластичарници срећу Пита, друга из основне школе, одушевљеног гитаристу и договарају се да оснују групу коју називају „Хај намберс" (HIGH NUMBERS). Све би било лепо да су имали правог бубњара. У почетку бубњар им је био 35-годишњи Даг Шенон чија је једина амбиција била да заради неку пару „забављајући се са децом"! Преломни тренутак догодио се једне ноћи када се на бину попео неки момак и довикнуо Питу: „Тврдим да свирам бар пет пута боље од тог маторог!" Сео је за бубњеве и убрзо их потпуно уништио. Бубњар Даг је био бесан, а Пит, Џон и Роџер искрено одушевљени. Тако је Кеит Мун постао бубњар групе. Променили су име у „ХУ"! (КО?).

★★★

За свега две године група у новом саставу освојила је енглеску и европску публику. Неки од њихових првих хитова и данас су радо слушани: „Не могу објаснити", „Моја генерација", „Дечак сам", „Срећни Џек", „Лилине слике", „Магичан аутобус" и друге. Група избија на сам врх и по популарности долази одмах иза „Битлса", „Ролингстонса" и и „Енималса".

★★★

Године 1968. Таузент компонује „Томи" — прву оперу рок-музике! После значајних успеха по европским центрима „Томи" је 1969. годин изведен на сцени Метрополитен опере у Њујорку где је доживео праве овације. Ова опера је затим изведена у неколико верзија од којих треба посебно поменути лондонску, у којој су 1971. године наступили Род Стјуарт, Меги Бел, Стиви Винвуд и Ринго Стар. На фестивалу у Вудстоку августа 1960. године група тријумфује у конкуренцији многих славних састава и заузима место резервисано за најспектакуларнију групу наших дана. Свој углед у свету музике квартет је у потпуности оправдао наступима на фестивалима на

острву Вајт 1969. и 1970. године. Група је затим гостовала по Европи и два пута у Америци да би се после светске турнеје 1971. године њени чланови посветили сопственим плановима. Тако је Таузент снимао соло-плоче и радио као продуцент. Ентвистл је основао свој студијски састав, снимао плоче и тражио нове звезде. Далтри је нарочито у 73. постигао самосталним плочама лепе успехе. Мун је све време одржавао славу највећег забављача поп-сцене. Водио је разне фестивале и концерте, снимао филмове, радио као пантомимичар, новинар и диск-џокеј.

Једно време се чак говорило да су се чланови групе „ХУ" разишли без жеље да се поново окупе. Међутим, група је то демантовала прошле јесени сјајним албумом „Квадрафонија", синглом „5 и 15" и турнејом која је оцењена као најуспешнија до сада.

★★★

Чланови групе: Пит Таузент (PETE TOWNSHEND) гитара, клавир, синтисајзер и солиста; Роџер Далтри (ROGER DALTREY) певач; Џон Ентвистл (JOHN ENTWISTLE) бас-гитара, труба, оргуље и певач и Кеит Мун (KEITH MOON) ударалјке.

★★★

АЛБУМИ: MY GENERATION, WHO SINGS MY GENERATION, A QUICK ONE; HAPPY JACK, WHO SELLS OUT, DIRECT HITS, MAGIC MUS — WHO TOURS, TOMMY, LIVE AT LEEDS, WHO'S NEXT, THE BEST FROM TOMMY, BEATY, MEATY, BIG AND BOUNCY, QUADROPHENIA, »CLOSER TO QUEEN MARY«.

ПЕСМА НЕДЕЉЕ

SEE ME, FEEL ME

ВИДИ МЕ, ОСЕТИ МЕ
(Схвати ме)

Музика и текст: Пит Таузент
Изводи група: „ХУ" (WHO)

Види ме, осети ме (схвати ме) и
исцели ме,
слушајући те чујем музику,
посматрајући те кључам.

Пратећи тебе побеђујем планине,
следећи те губим мир.

Иза тебе назирем милионе,
изнад тебе је слава,
од тебе стичем знање,
у теби видим причу.

ПЕСМУ НЕДЕЉЕ: **„ВИДИ МЕ, ОСЕТИ МЕ"** можете чути у понедељак, **18. фебруара 1974.** године у емисији **ВЕЧЕ УЗ РАДИО** која се налази на I програму Радио-Београда **од 20.00 до 22.00 часа!**

ХИТ страна

ЗАНИМЉИВИ РЕКОРДИ ИЗ СВЕТА ПОП-МУЗИКЕ

● До 1. јануара 1971. године Елвис Пресли освојио је 101 златну плочу.

● Јапанац Осами Минагава најмлађи је певач који је освојио златну плочу. Он је 1969. године као шестогодишњак примио златан трофеј за милионски тираж песме „Танго црне мачке".

● Најбоље продавана поп-плоча свих времена је „Рок око сата" (ROCK AROUND CLOCK). Ту песму је 12. јуна 1954. године снимио Бил Хали и она је до јануара 1972. године продата у тиражу од преко 16 милиона примерака.

● Најбоље продаван албум је онај на коме се налази музика из филма „Звуци музике" (SOUND OF MUSIC). Та ЛП плоча је издата 2. марта 1965. године и до 1. јануара 1972. године продата је у тиражу од преко 14 милиона примерака.

● Прву златну плочу освојио је славни Енрико Карузо певајући арије из опере „Пајаци". Та плоча је снимљена још 12. новембра 1902. године.

ДИСКОГРАФИЈА: **АЛБУМИ ГРУПЕ „КАРАВАН" (CARAVAN)**

CARAVAN (MG — 1968)
IF I COULD DO IT ALL OVER AGAIN (DERAM — 1970)
IN THE AND OF GRAY AND PINK (DERAM — 1971)
WATERLOO LILY (DERAM — 1972)
FOR THE GIRLS WHO GROW PLUMP IN THE NIGHT (DERAM — 1973)

ПОЛИТИКИН
ЗАБАВНИК
МАРЈАН
БЕНЕШ

КРАЈ ЦРВЕНОГ ГУСАРА

ФАНТАСТИЧНА ПРИЧА

РАТКО ЈАНКОВИЋ

КАПЕТАН ЈЕ СА ИСУКАНОМ САБЉОМ ЧЕКАО НА ПРАМЦУ. МИ, СКАМЕЊЕНИ ОД СТРАХА, НЕМО СМО ПОСМАТРАЛИ СРЕБРНАСТО ЧУДОВИШТЕ КОЈЕ СЕ ПРИБЛИЖАВАЛО.

Севиља, 7. августа 1973.

Драги пријатељу,

Случајно, код путујућег трговца, нађох овај стари запис нагризен морском водом. Рече ми да га је добио од неког старца у Андалузији и да га је писао, вероватно, неки пијани морнар. Нашао сам оно за чиме сам годинама трагао. Злоупотребићу твоје стрпљење и преписати неке одломке.

Петак, 3. септембар

Двадесет седми дан смо на мору. При југозападном јаком ветру превалили смо шездесет миља. При сваком налету ветра лађа стење као рањена звер, вода пробија. На лађи нема кучине и катрана. Капетан је наредио да рашчијамо једро и запушимо пукотине. Вода мање продире.

Уторак, 7. септембар

Вода је престала да улази у лађу. Целу ноћ смо се нас двојица смењивали на пумпама и избацивали воду. Ветар је потпуно стао. Једва смо превалили двадесет миља. Капетан је у пијанству, због свађе на картама, убио Гарсију Гомеза. Леш смо зашили у врећу, обмотали ланцима и спустили у море.

Петак, 10. септембар

Захватио нас је снажан ветар с бока. Капетан је пијан у кајити. Команду је преузео Хартман Вилсон. Под снажним налетима ветра једва смо сакупили једра. Вода је однела са палубе Алонза Раскона, искочила је крма, пред зору је огромни талас однео ограду. За последња три дана једва смо превалили четрдесет миља. Трговачка лађа из Ливерпула, коју очекујемо, није се појавила. Можда смо скренули са курса.

Среда, 15. септембар

Море је потпуно мирно. Ветар у леђа нам је напунио једра. Капетан је ноћас покушао да одреди положај лађе. Није успео. Затворио се у кабину и не испушта боцу. Нешто се са њима догађа, стално је пијан. Прешли смо педесет миља.

Кугла

Субота, 18. септембар

Пред подне смо угледали нешто на пучини. Помаљало се из измаглице која је лебдела над морем. Покушали смо да испитамо шта је. Нисмо успели. Личи на куглу и кружи око нас. Капетан је рекао да је то морска животиња. Никада нисам видео животињу која тако блешти. Брод из Ливерпула мора да прође овуда. Капетан каже да вреди чекати. Плен ће бити богат.

Недеља, 19. септембар

Кугла нам прилази све ближе. Сигурни смо да није животиња. Можда је преврнуто корито каквог брода. Капетан не излази из кајите. На лађу коју очекујемо изгледа да је потпуно заборавио.

Понедељак, 20. септембар

Испод кугле вода као да кључа. Огромни запенушани млазеви прскају на све стране. Још кружи око нас. На миљу у пречнику, око брода плута угинула риба. Дерк Бонер прича међу посадом да је ово лош предзнак.

Уторак, 21. септембар

Избила је свађа на лађи. Неки људи се прибојавају. Предњачи Дерк Бонер.

— Не можемо побећи — рекао је капетан.

Потпуно се изменио. Страх је у њему нестао и уступио место очајничкој одлучности. Био је, бар на изглед, онај стари, немилосрдни Црвени гусар Јужних мора.

— Шта је то, каква је то утвара? — питао је Бонер.

— Олупина, тупоглавци, само олупина — рекао је капетан.

— А млазеви воде? — питао је Хартман Вилсон.

— А стотине мртвих риба? — викну Хуан Кинтеро.

— Спустите чамце! — нареди капетан.

— Зашто? — усудио сам се да упитам.

— Одвеслаћемо да видимо шта је то!

— Ко иде? — упита Бонер.

— Ти, Хартман и Кинтеро!

Бонер је пребледео. Наредба Црвеног гусара је закон. Непослушност кажњава смрћу.

У сусрет непознатом

Набили су кубуре, затакли за појас по два бодежа и ушли у већ спуштени чамац. Хартман и Кинтеро су били окренути лицем према кугли, Бонер је веслао окренут леђима.

Вода око кугле се потпуно умирила. Кинтеро и Хартман су извукли набијене кубуре и чекали.

Приближили су се на педесет стопа од кугле. Кинтеро није могао да издржи: повукао је обарач. Одмах за њим исто је учинио и Хартман. Из мрачног отвора кугле, који се указао на глатком зиду, чуло се нешто као крик галеба. Истог момента плавичаста муња је блеснула. Тада смо последњи пут видели Хартмана Вилсона и Хуана Кинтера. Њихова угљенисана тела превалише се преко руба чамца и нестадоше у мутној води.

Бонер се нагло бацио на весла и кренуо назад. Извукли смо га из чамца. Говорио је неповезано, запомагао а онда пао у дубоку несвестицу. Из ушију су му текли млазеви крви. Није долазио себи целе ноћи. Кугла је остала на истом месту. Ноћ, која у овим крајевима долази изненада, исто као и свитања, заклонила ју је од наших погледа.

Среда, 22. септембар

Посада је узнемирена. Свађе су почеле рано јутрос. Храна је била само повод. Сви знамо да је разлог страх од кугле. Капетан се плашио побуне. Најплатијег, кормилара, бацио је окованог под палубу. Дерк Бонер се освестио.

— То су ђаволи, црни ђаволи! — викао је. Сви смо се сакупили око њега да чујемо.

— Шта се догодило? — питао је капетан.

— Убили су ону двојицу!

— Видели смо!

— Нисам гледао у куглу док смо се приближавали. Знао сам да нам је то крај, знао сам, знао сам! — Бонер је вриштао од страха. Капетан га је снажно ошамарио.

— Причај даље! — викао је.

За тренутак настаде тишина. Кроз дрхтаву светлост праскозорја једва сам назирао уплашена лица. Кувару су зуби гласно цвокотали. Ми бисмо одавно напустили брод, море и пловидбу да нас на окупу, као везан бродским ужадима, није држала гвоздена воља Црвеног гусара. Никада од њега нисмо чули шалу или смех. Нисмо смели ништа да га питамо кад је напрасит и зле воље, а пио је стално и неумерено. Понекад би, тврдим и опорим гласом, кад се заборави, казао понеку реч коју нисмо разумели. Кувар је тврдио да је Финац.

Полудео си!

— Хартман и Кинтеро су пуцали — настављао је Бонер. — То сам чуо. Муња им је сагорела срце и пали су у воду. Мени је онај паклени крик натерао крв из ушију...

— Ултразвук! — прозбори као да себе капетан реч без смисла, вероватно на финском језику.

— Шта си чуо, Дерк?

— Не знам. У глави ми је бучало, притискивало ме нешто као да ће ми лобања пући. Из ушију ми је текла крв...

— Ти си од страха полудео, Бонеру. Ниси их видео, ниси их чуо... Будало!

Капетан је био блед као воштани кип. Задржао се још тренутак-два и истрчао из кабине.

Кугла је кружила око нас целог дана. Покушали смо да јој умакнемо али нисмо успели. Пала је ноћ. Кугла светли као запаљена лађа. Капетан се затворио у кабину са боцом. Нама је разделио дупло следовање рума. Пили смо ћутећи. То је лош знак.

Четвртак, 23. септембра

Море је мирно, имамо добар ветар. Пуним једрима смо кренули према кугли.

— Напуните топове! — наредио је капетан и извукао кубуру.

Нас четворица смо са запаљеним бакљама чекали команду за паљбу.

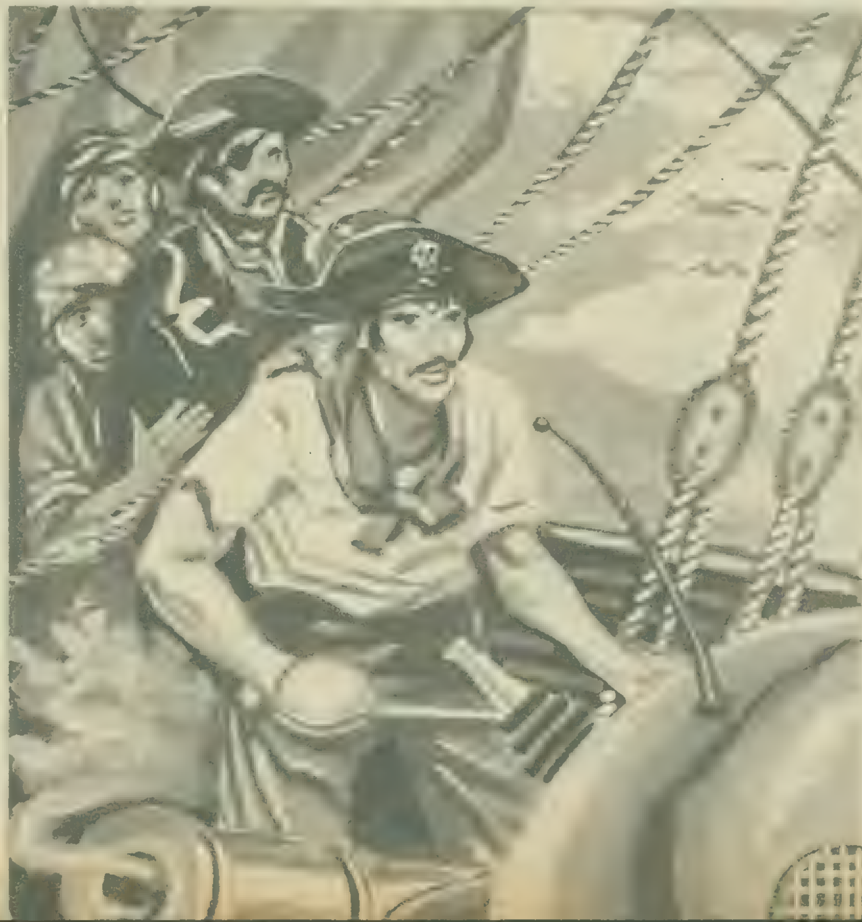
— Не, не чините то, побиће нас! — викао је Бонер.

— Склони се у страну! — наредио му је капетан.

Бонер је заградио цев мога топа.

— Пали! — паде наређење.

Принели смо бакље. Тело Дерка Бонера распало се у комаде. Два ђулета погодише куглу. Она задрхта, за тренутак се изгуби под водом али опет исплозни. Вода око ње је кључала. Обавијена белом паром

кретала се према нама. Тројица скочише, у воду у лудој нади да ће се спасти. Ајкуле су биле брже.

Капетан је са исуканом сабљом стајао на прамцу и чекао. Ми, скамењени од страха, немо смо посматрали сребрнасто чудовиште које се приближавало.

На десет стопа од брода кугла се зауставила. Из блештавог металног тела вирили су завршеци некаквих направа. Одједном нам је постало топло, неиздржљиво вруће. Лађа се тресла као на најјачем ветру. Неки од посаде су побегли под палубу. Ја сам, такође, покушао да побегнем у кајиту али нисам стигао. Ухватио сам се за чекрк поред задње катарке и покушао да се сакријем иза њега.

Освета

Наш капетан, неким чудом се одржавајући на ногама, био је на прамцу и гледао право у куглу. Рука у којој је држао кубуру лагано се исправљала. Чекао је да се кугла отвори.

— Добар дан, Црвени гусару! — заорило се из унутрашњости кугле — Чудите се, морнари, нашем доласку, зар не? Дуго смо ми у вашем свету, одавно посматрамо вашу планету. Једнога од нас, пре неколико година, смо опремили, научили вашем језику и обичајима и спустили међу вас. Мислили смо да ће он помоћи да се наши светови зближе...

— Пуцајте! — викнуо је капетан

Мада смо се плашили његовог гнева нико се није помакао. Капетан је испалио метак циљајући у танки једва видљиви отвор на кугли.

— Он је почео да убија, уништава — настављао је глас. — Његови извештаји су били пијана бунцања и измишљања. Пороци које је стекао међу вама су постали његова особина. Дошли смо да казнимо његову издају. Спреми се да умреш, Црвени гусару!

Муња из кугле је блеснула и сагорело тело нашег капетана се суновратило у море.

— Остајте у миру, Земљани! — наставио је глас, као да се није ништа догодило. — Поздрављају вас становници система Проксима Кентаури.

Врата кугле су се затворила и она је уз гласно шиштање потонула у воду да би после неколико тренутака исловила на око три миље од нас и уз заглушујући тутањ нестала у небеским висинама. Лађа се још неко време љуљала а онда је све утихнуло и утонуло у тишину.

Пред подне смо угледали копно.

Породична мана

Ето, то је све. Ту се запис прекида. Надам се, да ћеш, као и ја, ово прочитати у једном даху. То је први траг на који смо наишли о посети наших сународника планети Земљи. Запис чувам на сигурном месту. Можда ће те интересовати зашто сам толико желео да будем упућен баш у Сунчев систем, на планету Земљу. Озлоглашени Црвени гусар био је — мој отац. Зато сам тако упорно тражио трагове наше прве експедиције на овој планети.

Мисли како хоћеш, али капетан „Ана беле" је знао шта ваља. Можда је то породична мана али и ја обожавам алкохол. Претпостављам да се то не наслућује у мојим извештајима.

Очекујем да ћу те, као што смо се договорили, ускоро видети у Толеду.

Твој одани

Алонсо Фредерико Алварадо

ВУК КАРАЏИЋ

НАСТАВИЋЕ СЕ

У ИДУЋЕМ БРОЈУ КОМПЛЕТАН СТРИП

ЈЕНКИ НА ДВОРУ КРАЉА АРТУРА

ПОКЛОНИ МАМИ за ПРАЗНИК!

ВАТРОМЕТ КУВАРСКИХ ИДЕЈА • СПЕЦИЈАЛИТЕТИ МНОГИХ НАРОДА

ОБРАДУЈТЕ ВАШУ ПОРОДИЦУ И ПРИЈАТЕЉЕ НОВИМ СПЕЦИЈАЛИТЕТИМА!

100 најбољих куварских рецепата широм света

ЖЕЛИТЕ ЛИ: **САМО ИЗАБЕРИТЕ!**

Крушку лепе Јелене? • Руску шарлоту? • Суфле кнеза Пиклера? • Прекомурску гибаницу? • Кеџери? • Бриселске кокице? • Коктел од јастога?

Ова ванредно корисна књига помоћи ће вам да обогатите вашу трпезу и да сазнате како се спремају и служе многи специјалитети. Снимци свих јела у боји и великог формата омогућавају вам да с лакоћом и веома успешно припремите сваки рецепт.
Књига је штампана ћирилицом, богато технички опремљена, с пластифицираним корицама у боји, формата 25X17 цм.

Цена књиге је 120 динара.
Књигу можете купити за готово или на отплату.
Купци за готово имају попуст од 20. — дин тако да књигу добијају за 100 динара.

ИЗДАВАЧКО ПРЕДУЗЕЋЕ „ВУК КАРАЏИЋ", 11000 Београд, Краљевића Марка 9.

ПОРУЏБЕНИЦА

Овим неопозиво наручујем књигу 100 НАЈБОЉИХ КУВАРСКИХ РЕЦЕПАТА ШИРОМ СВЕТА по цени од 120. — дин.
ЗА ГОТОВО — ПОУЗЕЋЕМ, по повлашћеној цени од 100 динара (Плаћање поштару приликом пријема књиге).
НА ОТПЛАТУ у највише 4 месечне рате по 30 динара почевши од ———— 74.
Рате ћу уплаћивати редовно по пријему рачуна и уплатница. У случају спора признајем надлежност II Општинског суда у Београду.

____
(Презиме и име)

____
(Поштански број и место)

____
(адреса стана)

____
(назив радне организације)

____
(Овера о запослењу)

____
(име и презиме, л. к. бр. издата од СУП)

Поруџбеница се оверава само при куповини књиге на отплату. Пензионери уместо овере прилажу одрезак последњег чека од пензије.

Купци из Београда могу подићи књигу сваког радног дана до 15 часова у предузећу „Вук Караџић", Краљевића Марка бр. 9.

Уз овај кувар
и са мало пара
свака ће мама
чуда да ствара

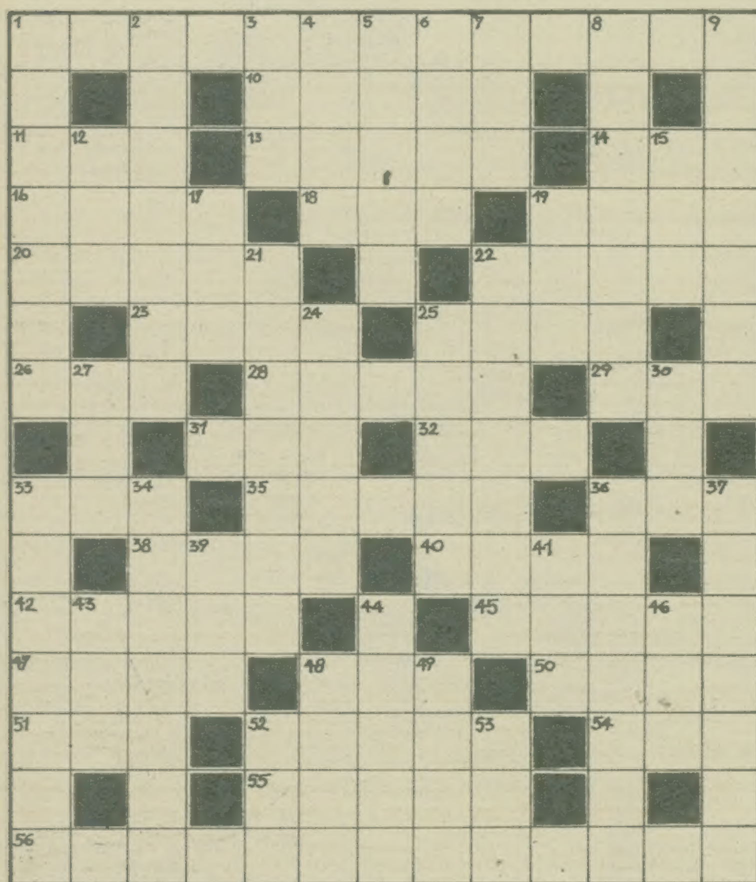
укрштене речи

ВОДОРАВНО:

1) нерасположење, огорчење, 10) поседовати, 11) узвик при јуришу, 13) наређење, наредба, 14) овамо, 16) узвишене тачке на земљишту, 18) одређени датум, 19) грчки јунак, рањив само у пету, 20) сразмера, 22) боксерски израз, 23) место у Срему, 25) област између доњег тока Саве и Дунава, 26) правац кретања, 28) птица селица, 29) грубо сукно, 31) једно чуло, 32) узвик (гле), 33) блато, 35) загонетка, 36) кер, 38) врста жуте боје, 40) општинско подручје, 42) хлебар, 45) праживотиња најпростије грађе, 47) домаћа животиња, 48) превлака на Малаки, 50) град и лука на југу Арабије, 51) оружани сукоб народа, 52) река у Хрватској, 54) француски књижевник (Виктор), 55) врста камиона, 56) неодгојеност.

УСПРАВНО:

1) незнање, 2) златан новац, дукат, 3) скраћеница за: динар, 4) египатски филмски глумац (Шариф), 5) корито за појење свиња, 6) острво, 7) место у Србији, 8) болест очију, 9) предео око неког места, 12) сродство, 15) марка совјетског авиона, 17) грчки бог ветра, 19) река у Швајцарској, 21) вишеспратница, 22) артиљеријско зрно, 24) способан, 25) громада, 27) зоља, 30) змијски цар, 33) војничка блуза, 34) седми падеж, 36) пређа, 37) салинитет, сланоћа, 39) град у Француској, 41) узвик нестрпљења, 43) наша филмска глумица (Рас), 44) део земљине површине између оба повратника, 46) стара турска титула, 48) део мотора, 49) сабласт, неман, 52) непозната у математици, 53) папагај.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

ВОДОРАВНО: 1) корита, 7) зенана, 13) Аполон, 14) Адидас, 15) пара, 16) кик, 18) Тејт, и, а, 19) редак, и, а, 21) та, 23) лиричар, 24) от, 25) Анди, 27) Илир, 28) аки, 29) ларва, 31) ат, 32) кран, 33) оцат, 35) ирис, 37) јоги, 39) ер, 41) Брест, 44) ада, 45) алас, 47) „кнор", 48) на, 49) предива, 51) ба, а, о, 53) Атоли, р, б, 55) нада, 58) ина, 59) Теба, 61) атаман, 63) Жерсон, 65) царина, 66) аспект.

Издаје и штампа НИП „ПОЛИТИКА" 11000 Београд, Македонска 29. Директор Мирољуб Лазаревић. Главни и одговорни уредник Живорад Стојановић, технички уредник Владимир Горбунов. Претплата за нашу земљу: годишња 132,00 дин, полугодишња 66,00 дин, тромесечна 33,00 дин. Претплата за иностранство: годишња 264,00 дин, полугодишња 132,00 дин, тромесечна 66,00 дин. Уплате на текући рачун 60801-601-822. Годишња претплата у страној валути: DM 46 — $ 16 — Ff 73 — Sfr 53 — Skr 73. Девизне уплате из иностранства преко Београдске банке — Београд на рачун 60811-620-292-32000-000-00054. Поштански фах 124. Телефони: 24-471, централа 24-191 и 25-761. Рукописи, фотографије и цртежи се не враћају. Огласна агенција: Македонска 35 I тел. 22-711.
На основу мишљења Републичког секретаријата за културу СР Србије број 413-29 73-02 од 22. I 1973. године не плаћа се порез на промет.

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

Мала пошта

11001 БЕОГРАД
МАКЕДОНСКА 29, П. ФАХ 124

АДРЕСА МАРЈАНА БЕНЕША

Драга Редакцијо,

желио бих да сазнам адресу нашег познатог боксера и шампиона Марјана Бенеша.

Момчило Парежанин,
Требиње

Марјану Бенешу можете писати на адресу Боксерски клуб „Славија", 78000 Бања Лука.

ЈАВИ СЕ, ГОРАНЕ!

Драги Забавниче,

јављам ти се са жељом да ми помогну твоји читаоци. У суботу, 15. децембра 1973. године била сам у биоскопу „Вук Караџић" у Београду. Ту сам пред крај представе упознала једног дечака. Разговарали смо, рекао ми је да се зове Горан и да је ученик VI разреда основне школе „Вељко Дуготешевић" која се налази на Звездари. Зато молим све оне читаоце који знају Горанову адресу или њега самог да ми је јаве.

Драгана Обрадовић,
Браће Рибникар 15
11000 Београд

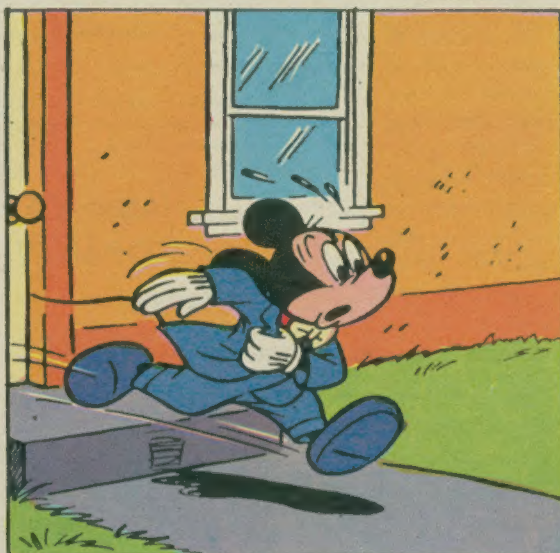

WALT DISNEY
МИКИ

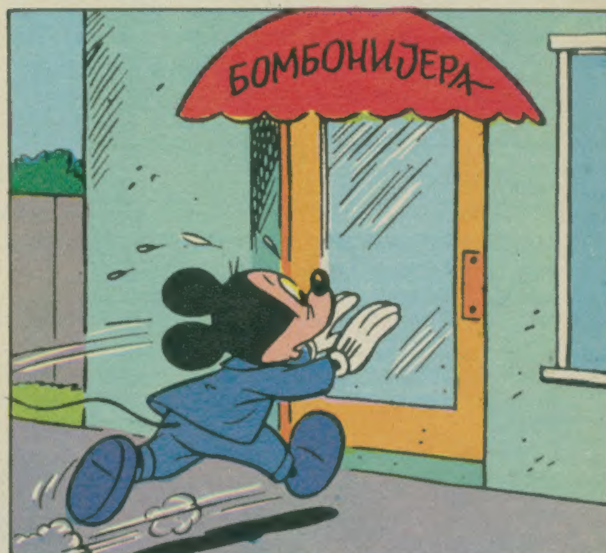

ЗДРАВО, ПЛУТОНЕ!
АВ!

ЧЕКАЈ... СКЛОНИ И МОЈУ МАШНУ!

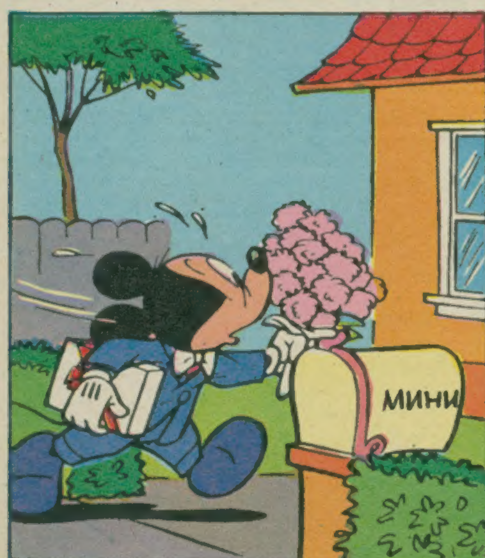

АУУУ!

БОМБОНИЈЕРА

БОМБОНИЈЕРА
ЦВЕЋЕ
Distributed by King Features Syndicate.

ЦВЕЋЕ

МИНИ

ОПРОСТИ, МИНИ... ПОТПУНО САМ ЗАБОРАВИО НА НАШ ВЕЧЕРАШЊИ САСТАНАК...

И ЈА САМ... ХИ-ХИ... ТИ СИ МЕ САД ПОДСЕТИО!